

**Mezőberényi Petőfi Sándor
Evangélikus Gimnázium,
Kollégium és Általános Iskola**
5650 Mezőberény Petőfi Sándor út 13-15.
OM: 028375
Tel: (70)400-2446
web: <https://psgsuli.hu>

HELYI TANTERV

Nemzetiségi oktatás 9-12. évfolyam¹
Kétnyelvű nemzetiségi nevelési-oktatási forma
Német nyelv és irodalom 9-12. évfolyam

Érvényes 2020. szeptember 1-től

¹ Felhasznált irodalom: Kerettantervek 2020 www.oktatas.hu, Lovassy László Gimnázium 2012-es helyi helyi tanterve, [http://web.lovassy.hu/\(utolsó_megtekintés:2020.07.30.\)](http://web.lovassy.hu/(utolsó_megtekintés:2020.07.30.))

Jelent tanterv a hatályos (Nat 2020) Német nyelv és irodalom (anyanyelvű és kétnyelvű) kerettanterv és A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve alapján elkészített magyar nyelvű változat.

Időkeret, óraszámok

	9. évf.		10. évf.		11. évf.		12. évf.	
Éves óraszám	204+12		204+12		148+10		128+10	
Heti óraszám	6		6		5		5	
Megoszlás	ny.	ír.	ny.	ír.	ny.	ír.	ny.	ír.
óra	3	3	3	3	2	3	2	3

A szabadon felhasználható órák tartalmi elemei

- Egyházi tartalmak
- Témahét
- Kiegészítő ismeretek: a témakörök elmélyítése, a helyi sajátosságokkal való kiegészítés
- Differenciálás, gyakorlás: az elsajátított ismeretek begyakorlása, elmélyítése a tanulók egyéni igényeinek megfelelően
- Projekt munkák: a témakörökhöz kapcsolódó projekt munkák készítése egyéni, pár-, vagy csoport munkában

Bevezetés:

A német nyelv és irodalom tanítása a táblázatban meghatározott óraszámokban folyik. A rendszer van annyira rugalmas, hogy korrigálhatók az estelegesen adódó kényszerhelyzetek: Például ha 9. osztályban nem sikerül teljesíteni a tantárgyi követelményeket, úgy ez a modul beilleszthető a későbbi évfolyamok nyelvi programjába.

A nyelvtan témakörök minden évfolyamnál megjelennek. A tankönyvek felépítése határozza meg, milyen hangsúllyal vannak jelen, hogyan épülnek egymásra az anyagok

A tankönyvek kiválasztásának elvei:

A német nyelv tanításához a tankönyvjegyzékben szereplő könyvek közül azt választjuk:

- amely a diákok életkorához, tudásszintjéhez megfelelően alkalmazkodik
- amely motiválja a diákokat
- amely biztosítja az alapvető kompetenciák, készségek fejlesztését
- amely sok kommunikatív feladatot tartalmaz
- amely biztosítja a tananyag alapos elsajátítását
- legyen hozzá digitális tananyag
- gazdagon tartalmazzon autentikus szöveget
- kínáljon bőséges gyakorlóanyagot

A német irodalom tanításához:

Bunte Erde 1. NT 34 278 (9. évfolyam)

Bunte Erde 2. NT 24280 (10. évfolyam)

Arbeitsbuch für den Literaturunterricht 9-12. NT 34 270 (11.12.évfolyam)

A fejlesztési feladatok szerkezete:

1. Szóbeli és írásbeli szövegértés
2. Szóbeli és írásbeli szövegalkotás
3. A tanulási képesség fejlesztése
4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek a nyelvről
5. Irodalmi kultúra, az erkölcsi, esztétikai érzék kialakítása irodalmi művek értelmezésével

1. Szóbeli és írásbeli szövegértés:

Az önkifejezéshez és a társas-társadalmi párbeszédhez szükséges szóbeli és írásbeli nyelvi képességek fejlesztése. A beszéd partnerekhez alkalmazkodó, a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvi magatartás kialakítása. Hangzó szövegek verbális és nem verbális kódjainak megértése. Törekvés a megértésre, a megértési hibák reflexiója, korrigálása.

A korosztálynak megfelelő olvasási és szövegértési képességek folyamatos differenciálása és mélyítése. Az értő hangos és néma olvasás, a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazása, az elemi feladatmegoldástól a beszélgetésen át az önálló írásműig. A tanuló képes:

9-10.-évfolyam

a kommunikációs folyamathoz rugalmasan alkalmazkodni, választékosan beszélni, a gondolatokat a lényegyet kiemelve, pontosan megfogalmazni, érthető, nyelvileg megfelelő szókincset használni, amely kifejezi a beszélő szándékát.

irodalmi, publicisztikai és szakszövegeket értően olvasni és értelmezően felolvasni, a szövegek lényegét

összefoglalni.
a germanizmusokat megfelelően használni, a beszédhelyzetben helyes intonációt alkalmazni, a beszédben a kommunikáció és a metakommunikáció összhangját érvényesíteni, érvelést elsajátítani, véleményt, logikus gondolatmenetet kialakítani, a szöveg információtartalmát és/vagy egy bekezdésének alapgondolatát (alapgondolatait) nyelvileg megfelelő formában megfogalmazni.
komplex szöveg információtartalmát és/vagy egy bekezdésének lényegi elemeit nyelvileg megfelelően megnevezni, a szöveg információit megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés fényében alkalmazni.
a köznyelv és az irodalmi nyelv szókincset használni, az olvasottakat, látottakat, hallottakat reprodukálni, megfelelő szókincset és szófordulatokat alkalmazni, különböző szóbeli szövegfajtákat létrehozni.
képeket és illusztrációkat a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni.
összetett irodalmi és ismeretterjesztő szövegfajtákat megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni.
saját és idegen szövegeket a szövegfajtának megfelelően feldolgozni és előadni, egyes helyzeteket és azok előzményeit, eseményeket és konfliktushelyzeteket a szövegösszefüggés és a cselekmény idejének figyelembevételével értelmezni.
a szubjektív hatás elérését célzó jelentősebb nyelvi eszközök vizsgálata alapján az írói szándékot felismerni
párbeszéd kommunikációs helyzetekben a szakszerűséget betartva érvelni, az egyetértést, illetve elutasítást megfelelő nyelvi eszközökkel megindokolni.
hosszabb lélegzetű német és magyar szövegek tartalmát a másik nyelven visszaadni.

11-12. évfolyam:

a kommunikációs folyamathoz rugalmasan alkalmazkodni, választékosan beszélni, a gondolatokat változatosan, a lényegyet kiemelve, pontosan megfogalmazni, érthető, nyelvileg igényes szókincset használni, amely pontosan kifejezi a beszélő szándékát.
irodalmi, publicisztikai és szakszövegeket értően olvasni és értelmezően felolvasni, a szövegek tartalmát összefoglalni.
a germanizmusokat megfelelően használni, minden beszédhelyzetben helyes intonációt alkalmazni, a beszédben a kommunikáció és a metakommunikáció összhangját érvényesíteni, érvelést elsajátítani, véleményt, állásfoglalást, logikus gondolatmenetet kialakítani, a szöveg információtartalmát és/vagy egy bekezdésének alapgondolatát (alapgondolatait) nyelvileg differenciált formában megfogalmazni.
komplex szöveg információtartalmát és/vagy egy bekezdésének lényegi elemeit nyelvileg differenciáltan megnevezni, a szöveg információit részleteiben megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés fényében alkalmazni.
a köznyelv és az irodalmi nyelv szókincset használni, az olvasottakat, látottakat, hallottakat reprodukálni, megfelelő szókincset és szófordulatokat alkalmazni, különböző szóbeli szövegfajtákat létrehozni.
képeket és illusztrációkat a feladat elvárásainak megfelelően strukturáltan értelmezni.
összetett irodalmi és ismeretterjesztő szövegfajtákat megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni.
saját és idegen szövegeket a szövegfajtának és a szándékolt hatásnak megfelelően feldolgozni és előadni, egyes helyzeteket és azok előzményeit, eseményeket és konfliktushelyzeteket a szövegösszefüggés és a cselekmény idejének figyelembevételével értelmezni.
a szubjektív hatás elérését célzó jelentősebb nyelvi eszközök vizsgálata alapján az írói szándékot felismerni
párbeszéd kommunikációs helyzetekben a szakszerűséget betartva érvelni, az egyetértést, illetve elutasítást differenciált nyelvi eszközökkel megindokolni.
hosszabb lélegzetű német és magyar szövegek tartalmát a másik nyelven visszaadni.

2. Szóbeli és írásbeli szövegalkotás

A német nyelvű szóbeliség és írásbeliség normáinak megismerése, a korosztálynak megfelelő kommunikáció, írástechnika, esztétikus íráskép, lényegkiemelés, vázlatkészítés és áttekinthető jegyzetelés. Problémaérzékeny helyesírás. Szövegtípusok és meghatározott műfajok ismerete. Saját vélemény, álláspont pontos, önálló kifejtése, kreatív írás. A tanuló képes:

9-10- évfolyam

olvasható, esztétikus és strukturált írásmódot használni a nyelvtani, helyesírási és nyelvhelyességi ismeretek biztos alkalmazásával, képes az önkorrekcióna.
megadott szempontok figyelembevételével informális és formalizált szöveget megfelelő nyelvi eszközökkel alkotni.
a téma, az ábrázolásmód, és az események központi jelentőségű tényeit nyelvileg pontosan leírni.
önálló szöveget alkotni a szövegforma jellemzőinek figyelembevételével, projektmunkákat készíteni.
különböző műfajú és differenciált nyelvezetű német és magyar szövegeket szótár segítségével a másik nyelvre fordítani.

11-12. évfolyam

olvasható, esztétikus és strukturált írásmódot használni a nyelvtani, helyesírási és nyelvhelyességi ismeretek tudatos alkalmazásával, képes az önkorrekcióna.
megadott szempontok figyelembevételével informális és formalizált szöveget differenciált nyelvi eszközökkel alkotni.
a téma, az ábrázolásmód, és az események központi jelentőségű tényeit rendszerezetten és nyelvileg pontosan leírni.
önálló szöveget alkotni a szövegforma jellemzőinek figyelembevételével, állásfoglalást megfogalmazni, perspektívaváltást alkalmazni, projektmunkákat készíteni.
különböző műfajú és differenciált nyelvezetű német és magyar szövegeket szótár segítségével a másik nyelvre fordítani.

3. A tanulási képesség fejlesztése

Az alapképesség elsajátításához, a hatékony tanuláshoz szükséges tudás megszerzésének és feldolgozásának csoportos és egyéni technikái, e technikák, a tanulást segítő különböző eljárások megismerése, használatuk gyakorlása. Kulturált és hatékony könyvtár- és internethasználat.

A tanuló képes:

9-10. évfolyam

egynyelvű, kétnyelvű szótárakat és internetes szótárakat önállóan használni.
szócsaládokat felismerni, következtetéseket levonni, a szókincs szavait szótárak segítségével differenciáltan értelmezni.
nyomtatott médiát (pl. egynyelvű szótár, lexikon) és elektronikus médiát információszerzésre, valamint szövegalkotásra önállóan használni.
hallott összetettebb szövegből az alap- és a részletes információkat megérteni.
a szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat önállóan (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster-ek, mind map segítségével történő rendszerezés stb.) alkalmazni, a szöveg tartalmát összefoglalni.

különböző szóbeli és írásbeli szövegfajták jellemzőit és funkcióját felismerni, a helyzetnek és célcsoportnak megfelelően használni.
prezentációs technikákat önállóan kiválasztani és alkalmazni.

11-12. évfolyam

egynyelvű, kétnyelvű szótárakat és internetes szótárakat önállóan használni.
szócsaládokat felismerni, következtetéseket levonni, a szókinés szavait szótárak segítségével differenciáltan értelmezni.
nyomtatott médiát (pl. egynyelvű szótár, lexikon) és elektronikus médiát információszerzésre, valamint szövegalkotásra önállóan, kritikusán és etikusan használni.
hallott összetettebb szövegből az alap- és a részletes információkat megérteni.
a szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat önállóan (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster-ek, mind map segítségével történő rendszerezés stb.) alkalmazni, a szöveg tartalmát összefoglalni.
különböző szóbeli és írásbeli szövegfajták jellemzőit és funkcióját felismerni, a helyzetnek és célcsoportnak megfelelően szakszerűen és differenciáltan használni.
prezentációs technikákat önállóan kiválasztani és alkalmazni.

4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek a nyelvről

Az irodalmi német nyelv igényes használatához szükséges nyelvtani ismeretek elsajátítása; a szövegre, annak felépítésére, működésére, jelentésére és stílusára vonatkozó ismeretek alkalmazása a szövegalkotásban és a szövegek megértésében, elemzésében. A nyelvi kultúra fejlesztése, birtoklása megalapozza a tanulók sikeres szocializációját, hozzájárul megfelelő önértékelésük kialakulásához, biztosítja az igényes önkifejezés lehetőségét.

A tanuló képes:

9-10.évfolyam

a kommunikáció minden területén rugalmasan részt venni, az elsajátított szókinészet, a szófordulatokat és idiómákat használni.
a szinonimák stilisztikai különbözőségét érzékelni.
gyakran használt alaktani és mondattani szerkezeteket típushiba nélkül használni, hibáit önállóan kijavítani.
érthetően, természetesen és helyes hangleyjtéssel beszélni.
szövegeket kisebb hibákkal leírni, a központozást jól alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani.

11-12. évfolyam

a kommunikáció minden területén rugalmasan részt venni, az elsajátított szókinészet, a nyelvi eszközök széles spektrumát, a szófordulatokat és idiómákat használni, a szinonimák stilisztikai különbözőségét érzékelni.
gyakran használt alaktani és mondattani szerkezeteket automatikusan és típushiba nélkül használni, hibáit önállóan kijavítani.
érthetően, természetesen és helyes hangleyjtéssel beszélni, a hangleyjtést a mondanivalónak megfelelően variálni.
szövegeket majdnem tökéletesen helyesen leírni, a központozást hibátlanul alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani.

5. Irodalmi kultúra, az erkölcsi, esztétikai érzék kialakítása irodalmi művek értelmezésével

Az olvasás mint műélvezet megtapasztalása, az olvasás iránti igény felkeltése. Az irodalom sajátos kifejezési formáinak felismerése, megértése és értelmezése. A műfajok és jellemzőik ismerete. Érzékenység az irodalmi művekben megjelenő értékek, problémák, kérdések és kétségek felfedezésére. Önálló ítéletalkotás társadalmi, történeti, morális és esztétikai kérdésekről.

A tanuló képes:

9-10. évfolyam

a német nyelvű irodalom alkotásait műközpontúan elemezni, azokat korban és a stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni.
a magyarországi német irodalmi műveken keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal nemzetiségi problémákkal azonosulni.
kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni.
a három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempontok alapján elemezni.
az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, a erkölcsi kérdésekben tájékozódni. a történeti érzéket fejleszteni, a másságot elfogadni és kezelni.
speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani.
igénnyel és képességgel ízlését, etikai és esztétikai tudatosságát, kreativitását önállóan fejleszteni.

11-12. évfolyam

a német nyelvű irodalom alkotásait műközpontúan elemezni, azokat korban és a stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni.
a magyarországi német irodalom összetett művein keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal nemzetiségi problémákkal azonosulni.
kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni.
a három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempontok alapján elemezni.
az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, a jelenségekre reflektálni, erkölcsi kérdésekben tájékozódni. a történeti érzéket tudatosan és önállóan fejleszteni, a másságot elfogadni, kezelni és arra reflektálni.
speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani.
igénnyel és képességgel ízlését, etikai és esztétikai tudatosságát, kreativitását önállóan fejleszteni.

9-10.-évfolyam

A 9–10. évfolyamon a német nemzetiségi nyelvi nevelés elsődleges célja a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, és képessé váljanak annak

gyakorlati alkalmazására. Cél az olvasási és szövegértési képességek folyamatos differenciálása és mélyítése; az értő hangos és néma olvasás, a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazása a feladatmegoldástól a beszélgetésen át az önálló írásműig. A nyelvi képzés kiemelt feladata a különféle hosszúságú, bonyolultságú és rendeltetésű (ismeretterjesztő és szépirodalmi) szövegek olvasása, megértésének és értelmezésének fejlesztése. A szövegalkotási képesség fejlesztéséhez elengedhetetlen az önálló jegyzet- és vázlatkészítés, az olvasott szöveg tartalmához kapcsolódó saját vélemény megfogalmazása szóban és írásban. Átfogó cél a beszédpartnerekhez alkalmazkodó, a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvi magatartás kialakítása, a verbális és nem verbális kommunikáció jeleinek megértése és értelmezése. Szükséges a nyelv árnyalt használatához a nyelvi és nyelvtani ismeretek mélyítése és fejlesztése. Cél az önálló kézikönyvhasználat mellett a közel biztos helyesírás.

Az irodalomtanítás feladata a különböző műfajú, elsősorban kortárs, rövid lélegzetű alkotások olvasása és befogadása, a művek műfaji természetének megfelelő szövegfeldolgozási eljárások megismerése és alkalmazása. A lírai művek kapcsán a költői képek és alakzatok felismerése és az elemzés elősegítése. Elvárható műelemzés készítése megadott szempontok szerint tanári segédlettel.

Tanulási képesség szempontjából az önállóság növeléséhez hozzájárul az anyaggyűjtés, az információk megadott szempontú rendszerezése és értékelése, a téma prezentációja önállóan választott forma segítségével.

Erkölcsei ítélőképesség szempontjából fejleszti ízlését, etikai és esztétikai tudatosságát. Felismeri az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban, képes a jelenségekre reflektálni.

A rendelkezésre álló óraszámot az alábbi táblázat szerint használjuk fel. Tekintettel arra, hogy az említett tematikai egységek mindkét évfolyamon előfordulnak, a fejezet elején ebben a táblázatban mutatjuk be az órák felosztását:

Tematikai egységek, óraszámok

Tematikai egységek	Javasolt órakeret	9. év-folyam	10. évfolyam
Szóbeli és írásbeli szövegértés	20	10 (+5)	10(+5)
Szóbeli és írásbeli szövegalkotás	40	20(+5)	20(+5)
Tanulási képességek fejlesztése	15	8	7(+1)
Anyanyelvi kultúra	70	35(+8)	35(+8)
Ismeretek a nyelvről	36	18(+20) (+16)	18(+20) (+16)
Irodalmi kultúra	115	57(+2)	58(+1)
		204	204

9. évfolyam

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegértés	Javasolt óraszám: 10(+5)
Tanulási eredmények	<p>Információk szerzése, fókuszálás meghatározott kérdésekre, kommunikációs szándékok elemzése és értékelése, szövegfeldolgozás elmélyítése.</p> <p>A megismert szövegfeldolgozási módok bővítése és elmélyítése.</p> <p>A szöveg részletekbe menő megértése, a problémafelvetések értelmezése, információtartalmának megnevezése.</p> <p>Szövegek nyelvi kifejezőeszközeinek elemzése és értékelése.</p> <p>Ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben megjelenő konfliktusok felismerése és megoldásuk reflektálása.</p> <p>Szövegek és illusztrációk formai és tartalmi elemzése.</p> <p>Szerkezeti és tartalmi elemek alapján szöveg rekonstruálása.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>A kommunikációs folyamathoz rugalmasan alkalmazkodni, választékosan beszélni, a gondolatokat a lényeget kiemelve, pontosan megfogalmazni, érthető, nyelvileg megfelelő szókincset használni, amely kifejezi a beszélő szándékát.</p> <p>Irodalmi, publicisztikai és szakszövegeket értően olvasni és értelmezően felolvasni, a szövegek lényegét összefoglalni.</p> <p>A germanizmusokat megfelelően használni, a beszédhelyzetben helyes intonációt alkalmazni, a beszédben a kommunikáció és a metakommunikáció összhangját érvényesíteni.</p> <p>Az érvelést elsajátítani.</p> <p>Véleményt, logikus gondolatmenetet kialakítani.</p> <p>Komplex szöveg információtartalmát és/vagy egy bekezdésének lényegi elemeit nyelvileg megfelelően megnevezni, a szöveg információit megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés fényében alkalmazni.</p> <p>Az olvasottakat, látottakat, hallottakat reprodukálni, a köznyelv és az irodalmi nyelv szókincsét és szófordulatait alkalmazni.</p> <p>Képeket és illusztrációkat a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni.</p> <p>Összetett irodalmi és ismeretterjesztő szövegfajtákat megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni.</p> <p>Saját és idegen szövegeket a szövegfajtának megfelelően feldolgozni és előadni, egyes helyzeteket és azok előzményeit, eseményeket és konfliktushelyzeteket a szövegösszefüggés és a cselekmény idejének figyelembevételével értelmezni.</p> <p>A szubjektív hatás elérését célzó jelentősebb nyelvi eszközök vizsgálata alapján az írói szándékot felismerni.</p>		
Fogalmak	Információtartalom, alapgondolat, problémafelvetés, nyelvi kifejezőeszköz.	
Javasolt tevékenységek	<p>A szövegre vonatkozó igaz és hamis állításokat megkülönböztetni, és a szöveg alapján alátámasztani.</p> <p>Feleletválasztós feladatokat a szöveg alapján megoldani.</p> <p>A szöveget tartalmi és formai jegyei alapján összefüggő egységekre bontani, a felosztást megindokolni.</p> <p>A lényegi megállapításokat kiemelni és azokkal kapcsolatban véleményt mondani.</p> <p>Eseményekről beszámolni, interjút készíteni.</p> <p>Szépirodalmi szövegeket előadni.</p> <p>Irányított feladatok segítségével egyszerűsített ismeretterjesztő szöveget értelmezni.</p> <p>Képeket és illusztrációkat értelmezni.</p>	

	Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegeket előadni. Hosszabb lélegzetű német és magyar szövegek tartalmát a másik nyelven összefoglalni.
--	--

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás	Javasolt óraszám: 20(+5)
Tanulási eredmények	<p>Szövegek tartalmi információinak közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, az ennek megfelelő jegyzetelési technika kialakítása.</p> <p>Az esszé jellemzőinek, az esszéírás technikájának ismerete. Funkcionális szövegek (hivatalos és magán) tartalmi és formai jellemzőinek ismerete, funkcionális szövegek alkotása, a források felhasználásának ismerete.</p> <p>Irányított és önálló szövegfeldolgozás, szövegalkotási stratégiák alkalmazása.</p> <p>A szöveg és illusztráció összefüggésének értelmezése.</p> <p>Adott szövegfajták tartalmi és formai követelményeinek ismerete.</p> <p>A szövegben fellelhető tények és érvek rendszerezése és bemutatása.</p> <p>Vélemény formálása és állásfoglalás.</p> <p>Adott téma kidolgozása, adatgyűjtés és források alkalmazása.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Olvasható, esztétikus és strukturált írásmódot használni a nyelvtani, helyesírási és nyelvhelyességi ismeretek biztos alkalmazásával, az önkorrekciónak képességét elsajátítani.</p> <p>Megadott szempontok figyelembevételével informális és formalizált szöveget megfelelő nyelvi eszközökkel alkotni.</p> <p>A téma, az ábrázolásmód, és az események központi jelentőségű tényeit nyelvileg pontosan leírni.</p> <p>Önálló szöveget alkotni a szövegforma jellemzőinek figyelembevételével, projektmunkákat készíteni.</p> <p>Különböző műfajú és differenciált nyelvezetű német és magyar szövegeket szótár segítségével a másik nyelvre fordítani.</p> <p>Párbeszéd kommunikációs helyzetekben a szakszerűséget betartva érvelni, az egyetértést, illetve elutasítást megfelelő nyelvi eszközökkel megindokolni.</p>		
Fogalmak	Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, esszé, forrásmegjelölés.	
Javasolt tevékenységek	<p>Irányító szempontok alapján informális és formalizált szöveget alkotni, különböző szövegfajtákat létrehozni: önéletrajzot, kérvényt, magán- és hivatalos levelet, internetes bejegyzést, olvasói véleményt írni.</p> <p>A szöveg tartalmát és a benne rejlő információkat szóban és írásban visszaadni.</p> <p>Lírai, epikus és dramatikus szövegeket előadni.</p> <p>Gondolattérképet készíteni, ez alapján egy témát kifejteni.</p> <p>Érvekkel alátámasztott saját véleményt megfogalmazni.</p> <p>Szerephez alkalmazkodni és annak megfelelően kommunikálni, párbeszédet alkotni.</p> <p>A szöveget kiegészíteni, átalakítani vagy tovább gondolni (pl.</p>	

	megkezdett történetet folytatni és befejezni).	
Témakör	A tanulási képesség fejlesztése	Javasolt óraszám: 8
Tanulási eredmények	<p>Az önálló, hatékony tanulás képességének tovább fejlődése.</p> <p>Az alapműveltség elsajátításához szükséges tudás megszerzésének, a tananyag feldolgozásának technikái.</p> <p>A tanulást segítő eljárások megfelelő használata, gyakorlása.</p> <p>Önálló vázlatkészítés, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével.</p> <p>Kulcsinformációk kiemelése olvasott szövegben.</p> <p>Gondolattérkép készítése az olvasott szöveghez, a tárgyalt témakörhöz.</p> <p>Különböző információhordozók használata, prezentáció összeállítása, bemutatása.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Egynyelvű, kétnyelvű és internetes szótárakat önállóan használni.</p> <p>Szócsaládokat felismerni, következtetéseket levonni.</p> <p>A szókincs szavait szótárak segítségével differenciáltan értelmezni.</p> <p>Nyomatott és elektronikus médiát információszerezésre, valamint szövegalkotásra önállóan használni.</p> <p>Összetettebb hallott szövegből az alap- és a részletes információkat megérteni.</p> <p>A szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat önállóan (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster-ek, mind map segítségével történő rendszerezés stb.) alkalmazni, a szöveg tartalmát összefoglalni.</p> <p>Különböző szóbeli és írásbeli szövegfajták jellemzőit és funkcióját felismerni, a helyzetnek és célcsoportnak megfelelően használni.</p> <p>Prezentációs technikákat önállóan kiválasztani és alkalmazni.</p>		
Fogalmak	Gondolattérkép, mind map, cluster.	
Javasolt tevékenységek	<p>Szótárt használni önálló szöveg olvasásánál és szövegalkotásnál.</p> <p>Szókártyát, memóriát, dominót készíteni és használni a szótanuláshoz.</p> <p>Hallás utáni szövegértés.</p> <p>Olvasás utáni szövegértés.</p> <p>Lényegkiemelési technikákat alkalmazni.</p> <p>Vázlatot, cluster-t, mindmap-et készíteni.</p> <p>Egy témáról vázlatpontok, gondolattérkép alapján beszélni.</p> <p>Prezentációt, plakátot, kiselőadást készíteni.</p> <p>Koncentrációt fejlesztő gyakorlatokat alkalmazni.</p>	
Témakör	Anyanyelvi kultúra	Javasolt óraszám: 35+8
Tanulási eredmények	<p>Az aktív szókincs fejlődése.</p> <p>A témakörökhöz kapcsolódó ismeretek bővülése.</p> <p>A nyelvhasználat és kommunikációs kultúra elmélyülése, aktív véleménynyilvánítás képességének kialakulása, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos használata, a nyelvközvetítés technikájának elsajátíttatása.</p> <p>Információk szerzése különböző csatornákon, azok felhasználása tanulási és iskolán kívüli helyzetekben.</p> <p>Vélemény alkotása és kinyilvánítása nyelvileg adekvát módon.</p> <p>A beszélő és hallgató szerepének váltakoztatása, a szerepnek megfelelő reagálás differenciált nyelvi eszközökkel.</p> <p>Szövegek kulcsfontosságú információinak és mondanivalójának</p>	

	összefoglalása magyar, illetve német nyelven.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>A kommunikáció minden területén rugalmasan részt venni, az elsajátított szókincset, a szófordulatokat és idiómákat használni.</p> <p>A korosztálynak megfelelő tájékozottságot elsajátítani a témakör és a rész témák kapcsán, az ismereteket közölni mondatmodellek segítségével, a szókincset fejleszteni és az új ismeretek feldolgozni. Ismeretterjesztő szövegeket (család, személyes életvitel, életmód, ünnepek, iskola és képzés, kulturális élet, média, technika, környezet, hazai németiség, német nyelvű országok) feldolgozni.</p> <p>Az előző képzési szakaszok témaköreit ciklikusan bővíteni.</p> <p>Témák:</p> <p><i>Személyes életvitel:</i> társadalmi trendek és divatirányzatok, függőség, élettervezés, sport és felelősség.</p> <p><i>Társadalmi élet:</i> étkezési kultúra, hagyományok megváltozása, városi és vidéki élet, civil társadalom.</p> <p><i>Iskola, képzés, hivatás:</i> iskola és tanítás, képzési utak és munkavégzés.</p> <p><i>Kulturális élet és média:</i> zenei élet a német nyelvű országokban, film és képzőművészet.</p> <p><i>Gazdaság, technika, környezet:</i> európai élettér, a gazdaság és technika fejlődése, ember és környezete.</p> <p><i>Politika és történelem:</i> társadalmi felelősség, elvándorlás és migráció, nemzetiségpolitika, Magyarország és a német nyelvű országok.</p> <p><i>Német nyelv:</i> a német nyelv megjelenési formái, a magyarországi németek nyelvhasználata.</p>		
Fogalmak	<p>Kommunikációs szerep, kommunikációs média, retorika, retorikai elem.</p> <p>Alkalmazkodás, individualitás, ajzószer, függőség, siker, elismerés, partnerség, teljesítménysport, veszély, felelősség, környezetvédelem, személyes szabadság, társadalmi felelősség, településtörténet, ifjúsági szervezet, nyelvváltozat, köznyelv, csoportnyelv.</p>	
Javasolt tevékenységek	<p>Egy témakört egyénileg vagy csoportban feldolgozni.</p> <p>Egy téma magyar és német vonatkozásait összehasonlítani, a kulturális hasonlóságokat és különbségeket megjeleníteni.</p> <p>A német nyelvű médiából tájékozódni, azt információszerezés céljából használni.</p> <p>Információhiány esetén célzott kérdéseket feltenni.</p> <p>Mások véleményére reagálni.</p> <p>Saját álláspontot közölni, megindokolni.</p> <p>Német nyelvű tartalmak lényegi elemeit magyarul összefoglalni.</p> <p>Magyar nyelvű szövegek kulcsfogalmait németül összefoglalni.</p>	
Témakör	Ismeretek a nyelvről	Javasolt óraszám: 18+20+16
Tanulási eredmények	<p>A szófajok biztos felismerése ismérvek megnevezésével szövegkörnyezetben és anélkül.</p> <p>Az igeidők helyes használata beszédben és írásban.</p> <p>Az igemódok helyes használata beszédben és írásban.</p> <p>Szenvedő szerkezet használata módbeli segédigével.</p> <p>Módbeli segédigék szubjektív használata.</p>	

	<p>Igevonzatok ismerete és helyes használata. A főnév ragozása minden esetben. Mellérendelő és alárendelő mellékmondat szórendjének ismerete és használata. A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás. A normakövető és normától eltérő helyesírás felismerése. A szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézés szabályainak ismerete. A nyelvi tudatosság fokozatos fejlődése. A tanulók önállóságának fejlődése a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben. Nyelvjárási szövegek értése, elmondása.</p>
Fejlesztési feladatok/Ismeretek	
<p>Német köznyelvi fordulatok és szövegek hangoztatásával, a beszélt nyelv alkalmazásával árnyalt kiejtési és hangsúlyozási normákat fejleszteni. A nyelvi tudatosságot növelni. A szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézés szabályait megismertetni. A tanult szerkezeteket közel biztos helyesírással írni. A mindennapi írásbeli munkákban az igényes helyesírásra törekedni. Hibajavítási gyakorlatokat elsajátítani. Gyakran használt alaktani és mondattani szerkezeteket típushiba nélkül használni, hibákat önállóan kijavítani. Érthetően, természetesen és helyes hangjelzéssel beszélni. Szövegeket kisebb hibákkal leírni, a központosítást jól alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani. Módbeli segédigéket szubjektív jelentésben használni. Szenvedő szerkezetet módbeli segédigével használni. Az irodalmi nyelvben használt igék vonzatait helyesen használni.</p> <p><i>Szófajok:</i> Általános áttekintés, csoportosítás</p> <p><i>Ige:</i> Igeidők (Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I. és Futur II) Igemódok: kijelentő -, felszólító -, feltételes mód Cselekvő és szenvedő szerkezetek Segédigék fajtái (időbeli és módbeli), elsődleges és másodlagos használatuk Igekötők (elváló, nem elváló igekötők) Visszaható igék Igevonzatok</p> <p><i>Főnév:</i> Neme: hímnem, nőnem, semleges nem Száma: egyesszám, többes számú alakok Esetei: alany, tárgy, részes, birtokos eset</p> <p><i>Névelő:</i> Fajtái: határozott, határozatlan Ragozása alany, tárgy, részes és birtokos esetben</p> <p><i>Melléknév:</i> Képzése Használata: állítmányi, jelzői használat</p>	

<p>Ragozása: jelzős szerkezetben névelő nélkül, határozott névelővel, határozatlan névelővel; alany, tárgy, részes és birtokos esetben, Fokozása, hasonlító szerkezetek</p> <p><i>Elöljárószó:</i> időhatározói elöljárószó helyviszonyt kifejező elöljárószó tárgy és részes esettel álló elöljárószó</p> <p><i>Számnév</i> Fajtái: tőszámnevek, sorszámnevek, keltezés, idő kifejezése</p> <p><i>Névmás:</i> Fajtái: személyes, kérdő, tagadó, határozatlan, visszaható, birtokos, mutató, vonatkozó névmás</p> <p><i>Határozószó:</i> Fajtái: hely-, idő- és módhatározók</p> <p><i>Kötőszó:</i> Mellérendelő és alárendelő kötőszavak Szórend: egyenes, fordított és mellékmondati</p> <p><i>Mondattan:</i> Mondatfajták: Kijelentő-, kérdő-, indirekt kérdőmondat, felszólító-, óhajtó mondat Egyszerű és összetett mondatok (okhatározói, időhatározói, célhatározói, feltételes értelmű mellékmondatok)</p> <p><i>Helyesírás, központosítás:</i> Az írott nyelv normái, az írásjelek helyes használata.</p>	
Fogalmak	<p>Szófaj, igeidő, eset, nyelvtani nem, vonzat, összetett mondat, alárendelés, mellérendelés. Szó- és mondathangsúly, árnyalt hangsúlyozás és előadásmód. Központosítás, idézet, cím jelölése.</p>
Javasolt tevékenységek	<p>Kommunikáció anyanyelvi beszélőkkel. Mondatokat átalakítani az adott grammatikai feladnak megfelelően. Mondatokat, szövegeket transzformálni. Hibajavítási gyakorlatok. Hiányos szöveget, táblázatot kiegészíteni. Szabályokat keresni. Szavakat, szinonimákat keresni. Mondatalkotás szavakból. Rejtvények különböző fajtáit megoldani. Állítások igazság tartalmát eldönteni. Eseményeket különböző nyelvi stílusban előadni. Online nyelvtani feladatokat megoldani. Online gyakorlatok, szótárak segítségével a szavak kiejtését gyakorolni. Irodalmi műveket anyanyelvi beszélő előadásában meghallgatni.</p>
Témakör	<p>Irodalmi kultúra Javasolt óraszám: 57+2</p>
Tanulási eredmények	<p>Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Lírai alkotások, rövid epikai műfajok és dramatikus szövegek értelmezési képességének fejlesztése. Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltságának kialakítása. A kulturális másság felismerése, megértése és az erre épülő tisztelet</p>

	<p>kialakítása. A német irodalomból vett alkotások olvasása, értelmezése. A magyarországi német irodalomból vett szemelvények olvasása, az alkotások tanulságainak értelmezése. Az irodalmi szövegek és országismereti témák kapcsán ítéletek alkotása a szereplőkről.</p>
Fejlesztési feladatok/Ismeretek	
<p>Rövid terjedelmű epikai műveket és modern történeteket, dramatikus szövegeket és lírai alkotásokat, szabadon választott ifjúsági regényeket olvasni, értelmezni. Az olvasást mint műélvezetet megtapasztalni, az olvasás iránti igényt felkelteni. Német nyelvű színházi előadást megtekinteni élőben vagy filmen. A tanulók mindennapjaiban megjelenő értékek helyes megítélését kialakítani. A német nyelvű irodalom alkotásait műközpontúan elemezni, azokat korban és a stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni. A magyarországi német irodalmi műveken keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal nemzetiségi problémákkal azonosulni. Kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni. A három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempontok alapján elemezni. Az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, erkölcsi kérdésekben tájékozódni. A történeti érzéket fejleszteni, a másságot elfogadni és kezelni. Speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani. Igénnyel és képességgel ízlést, etikai és esztétikai tudatosságot, kreativitását önállóan fejleszteni.</p> <p>Műfajok: Ballada, elbeszélés, novella, példázat, regény, dal, óda, himnusz, dráma, komédia, tragédia, értekező próza, Kurzgeschichte, fabula.</p> <p>Az irodalmi szöveg poétikai sajátosságai: Elbeszélő, nézőpont, cselekmény, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés, jellem, hőstípus. Vershelyzet, lírai én, szerep, verstípusok. Helyzet, akció, konfliktus, monológ, dialógus, késleltetés, jelenet. A művészi kifejezőmódok, stílusesszók funkciói, alakzatok, szóképek. Verselés, zeneiség, ritmus.</p> <p>Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás: Korszakok, korstílusok, stílusirányzatok (felvilágosodás, Sturm und Drang, klasszika, romantika, realizmus, modernség).</p> <p>Szerzők és művek: <i>Epika: Lessing három fabulája</i>; egy Kurzgeschichte (pl. <i>Borchert, Bichsel, Kaschnitz, Eichinger</i>); egy szabadon választott ifjúsági regény (pl. <i>Daniel Höra: Gedisst; Christian Linker: Blitzlichtgewitter, Marlene Röder: ZebraLand, Hans-Peter Richter: Damals war es Friedrich; Agnes Hammer: Herz, klopf. usw.</i>). <i>Líra: Goethe: Erlkönig, Zauberlehrling; Schiller: Der Handschuh</i>; versek a kortárs német irodalomból (pl. <i>A. Kirsch, R. Kunze, W. Biermann, D. Grünbein</i>); képversek (konkrete Poesie). <i>Dráma: dialogikus szövegek; egy szímnő megtekintése német nyelven. (9-10-ben)</i> <i>Magyarországi német irodalom: a nemzetiségi lét tematikus visszatükröződése, 2-3 prózai mű</i></p>	

<p>(pl. Josef Mikonya, Ludwig Fischer, Franz Sziebert, Stefan Raile, Claus Klotz, Angela Korb, Valeria Koch, Martin Thomann, Christina Arnold); négy-öt lírai alkotás (pl. Valeria Koch, Engelbert Rittinger, Robert Becker, Josef Michaelis, Claus Klotz, Franz Zeltner, Koloman Brenner, Angela Korb, Nelu Bradean-Ebinger, Georg Fath, Erika Áts, Alfred Manz, Béla Bayer, Christina Arnold).</p>	
Fogalmak	<p>Műfaj, műnem, kor, irányzat, költői kép, rím, refrén, szerkezet, ballada, Kurzgeschichte, felvonás, jelenet, konfliktus, olvasói perspektíva, adaptáció. Azonosság-tudat, önkifejezés, felelősség, másság, konfliktus.</p>
Javasolt tevékenységek	<p>A mű műfaját meghatározni, azt jellemezni. Az irodalmi korszak jellemzőit megkeresni a műben, azokat bemutatni. Egy művet tartalom és forma szempontjából elemezni. A szereplőket jellemezni. A műről véleményt alkotni, azt kifejezni, ismertetni. Rövid történeteket, regényrészleteket dramatizálni. A Magyarországi Német Színház egy előadását élőben, vagy egy irodalmi mű filmfeldolgozását megtekinteni. Az előadásról, filmről beszélni, a látottakat feldolgozni. A művet a feldolgozással (színházi előadás, film) összehasonlítani. Irányító szempont (téma, forma) segítségével verset írni. A mű mondanivalóját más művészeti ág eszközeivel (grafika, film, zene) visszaadni.</p>

10. évfolyam

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegértés	Javasolt óraszám: 10(+5)
Tanulási eredmények	<p>Információk szerzése, fókuszálás meghatározott kérdésekre, kommunikációs szándékok elemzése és értékelése, szövegfeldolgozás elmélyítése. A megismert szövegfeldolgozási módok bővítése és elmélyítése. A szöveg részletekbe menő megértése, a problémafelvetések értelmezése, információtartalmának megnevezése. Szövegek nyelvi kifejezőeszközeinek elemzése és értékelése. Ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben megjelenő konfliktusok felismerése és megoldásuk reflektálása. Szövegek és illusztrációk formai és tartalmi elemzése. Szerkezeti és tartalmi elemek alapján szöveg rekonstruálása.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>A kommunikációs folyamathoz rugalmasan alkalmazkodni, választékosan beszélni, a gondolatokat a lényegre kiemelve, pontosan megfogalmazni, érthető, nyelvileg megfelelő szókincset használni, amely kifejezi a beszélő szándékát. Irodalmi, publicisztikai és szakszövegeket értően olvasni és értelmezően felolvasni, a szövegek lényegét összefoglalni. A germanizmusokat megfelelően használni, a beszédhelyzetben helyes intonációt alkalmazni,</p>		

a beszédben a kommunikáció és a metakommunikáció összhangját érvényesíteni.
 Az érvelést elsajátítani.
 Véleményt, logikus gondolatmenetet kialakítani.
 Komplex szöveg információtartalmát és/vagy egy bekezdésének lényegi elemeit nyelvileg megfelelően megnevezni, a szöveg információit megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés fényében alkalmazni.
 Az olvasottakat, látottakat, hallottakat reprodukálni, a köznyelv és az irodalmi nyelv szókincsét és szófordulatait alkalmazni.
 Képeket és illusztrációkat a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni.
 Összetett irodalmi és ismeretterjesztő szövegfajtákat megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni.
 Saját és idegen szövegeket a szövegfajtának megfelelően feldolgozni és előadni, egyes helyzeteket és azok előzményeit, eseményeket és konfliktushelyzeteket a szövegösszefüggés és a cselekmény idejének figyelembevételével értelmezni.
 A szubjektív hatás elérését célzó jelentősebb nyelvi eszközök vizsgálata alapján az írói szándékot felismerni.

Fogalmak	Információtartalom, alapgondolat, problémafelvetés, nyelvi kifejezőeszköz.
Javasolt tevékenységek	<p>A szövegre vonatkozó igaz és hamis állításokat megkülönböztetni, és a szöveg alapján alátámasztani.</p> <p>Feleletválasztós feladatokat a szöveg alapján megoldani.</p> <p>A szöveget tartalmi és formai jegyei alapján összefüggő egységekre bontani, a felosztást megindokolni.</p> <p>A lényegi megállapításokat kiemelni és azokkal kapcsolatban véleményt mondani.</p> <p>Eseményekről beszámolni, interjút készíteni.</p> <p>Szépirodalmi szövegeket előadni.</p> <p>Irányított feladatok segítségével egyszerűsített ismeretterjesztő szöveget értelmezni.</p> <p>Képeket és illusztrációkat értelmezni.</p> <p>Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegeket előadni.</p> <p>Hosszabb lélegzetű német és magyar szövegek tartalmát a másik nyelven összefoglalni.</p>

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás	Javasolt óraszám: 20(+5)
Tanulási eredmények	<p>Szövegek tartalmi információinak közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, az ennek megfelelő jegyzetelési technika kialakítása.</p> <p>Az esszé jellemzőinek, az esszéírás technikájának ismerete.</p> <p>Funkcionális szövegek (hivatalos és magán) tartalmi és formai jellemzőinek ismerete, funkcionális szövegek alkotása, a források felhasználásának ismerete.</p> <p>Irányított és önálló szövegfeldolgozás, szövegalkotási stratégiák alkalmazása.</p> <p>A szöveg és illusztráció összefüggésének értelmezése.</p> <p>Adott szövegfajták tartalmi és formai követelményeinek ismerete.</p> <p>A szövegben fellelhető tények és érvek rendszerezése és bemutatása.</p> <p>Vélemény formálása és állásfoglalás.</p>	

	Adott téma kidolgozása, adatgyűjtés és források alkalmazása.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Olvasható, esztétikus és strukturált írásmódot használni a nyelvtani, helyesírási és nyelvhelyességi ismeretek biztos alkalmazásával, az önkorrekciónak képességét elsajátítani. Megadott szempontok figyelembevételével informális és formalizált szöveget megfelelő nyelvi eszközökkel alkotni.</p> <p>A téma, az ábrázolásmód, és az események központi jelentőségű tényeit nyelvileg pontosan leírni.</p> <p>Önálló szöveget alkotni a szövegforma jellemzőinek figyelembevételével, projektmunkákat készíteni.</p> <p>Különböző műfajú és differenciált nyelvezetű német és magyar szövegeket szótár segítségével a másik nyelvre fordítani.</p> <p>Párbeszédes kommunikációs helyzetekben a szakszerűséget betartva érvelni, az egyetértést, illetve elutasítást megfelelő nyelvi eszközökkel megindokolni.</p>		
Fogalmak	Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, esszé, forrásmegjelölés.	
Javasolt tevékenységek	<p>Írányító szempontok alapján informális és formalizált szöveget alkotni, különböző szövegfajtákat létrehozni: önéletrajzot, kérvényt, magán- és hivatalos levelet, internetes bejegyzést, olvasói véleményt írni.</p> <p>A szöveg tartalmát és a benne rejlő információkat szóban és írásban visszaadni.</p> <p>Lírai, epikus és dramatikus szövegeket előadni.</p> <p>Gondolattérképet készíteni, ez alapján egy témát kifejteni.</p> <p>Érvekkel alátámasztott saját véleményt megfogalmazni.</p> <p>Szerephez alkalmazkodni és annak megfelelően kommunikálni, párbeszédet alkotni.</p> <p>A szöveget kiegészíteni, átalakítani vagy tovább gondolni (pl. megkezdett történetet folytatni és befejezni).</p>	
Témakör	A tanulási képesség fejlesztése	Javasolt óraszám: 7+1
Tanulási eredmények	<p>Az önálló, hatékony tanulás képességének tovább fejlődése.</p> <p>Az alapképesség elsajátításához szükséges tudás megszerzésének, a tananyag feldolgozásának technikái.</p> <p>A tanulást segítő eljárások megfelelő használata, gyakorlása.</p> <p>Önálló vázlatkészítés, tanulás, összefoglalás vázlat segítségével.</p> <p>Kulcsinformációk kiemelése olvasott szövegben.</p> <p>Gondolattérkép készítése az olvasott szöveghez, a tárgyalt témakörhöz.</p> <p>Különböző információhordozók használata, prezentáció összeállítása, bemutatása.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Egynyelvű, kétnyelvű és internetes szótárakat önállóan használni.</p> <p>Szócsaládokat felismerni, következtetéseket levonni.</p> <p>A szókinccs szavait szótárak segítségével differenciáltan értelmezni.</p> <p>Nyomtatott és elektronikus médiát információszerezésre, valamint szövegalkotásra önállóan használni.</p> <p>Összetettebb hallott szövegből az alap- és a részletes információkat megérteni.</p> <p>A szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat önállóan (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster-ek, mind map</p>		

<p>segítségével történő megszerezés stb.) alkalmazni, a szöveg tartalmát összefoglalni. Különböző szóbeli és írásbeli szövegfajták jellemzőit és funkcióját felismerni, a helyzetnek és célcsoportnak megfelelően használni. Prezentációs technikákat önállóan kiválasztani és alkalmazni.</p>	
Fogalmak	Gondolattérkép, mind map, cluster.
Javasolt tevékenységek	<p>Szótárt használni önálló szöveg olvasásánál és szövegalkotásnál. Szókérdőt, memóriát, dominót készíteni és használni a szótanuláshoz. Hallás utáni szövegértés. Olvasás utáni szövegértés. Lényegkiemelési technikákat alkalmazni. Vázlatot, cluster-t, mindmap-et készíteni. Egy témáról vázlatpontok, gondolattérkép alapján beszélni. Prezentációt, plakátot, kiselőadást készíteni. Koncentrációt fejlesztő gyakorlatokat alkalmazni.</p>
Témakör	Anyanyelvi kultúra Javasolt óraszám: 35(+8)
Tanulási eredmények	<p>Az aktív szókincs fejlődése. A témakörökhöz kapcsolódó ismeretek bővülése. A nyelvhasználat és kommunikációs kultúra elmélyülése, aktív véleménynyilvánítás képességének kialakulása, a világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos használata, a nyelvközvetítés technikájának elsajátítása. Információk szerzése különböző csatornákon, azok felhasználása tanulási és iskolán kívüli helyzetekben. Vélemény alkotása és kinyilvánítása nyelvileg adekvát módon. A beszélő és hallgató szerepének váltakoztatása, a szerepek megfelelő reagálás differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek kulcsfontosságú információinak és mondanivalójának összefoglalása magyar, illetve német nyelven.</p>
Fejlesztési feladatok/Ismeretek	
<p>A kommunikáció minden területén rugalmasan részt venni, az elsajátított szókincset, a szófordulatokat és idiómákat használni. A korosztálynak megfelelő tájékozottságot elsajátítani a témakör és a résztémák kapcsán, az ismereteket közölni mondatmodellek segítségével, a szókincset fejleszteni és az új ismeretek feldolgozni. Ismeretterjesztő szövegeket (család, személyes életvitel, életmód, ünnepek, iskola és képzés, kulturális élet, média, technika, környezet, hazai németiség, német nyelvű országok) feldolgozni. Az előző képzési szakaszok témaköreit ciklikusan bővíteni.</p> <p>Témák: <i>Személyes életvitel:</i> társadalmi trendek és divatirányzatok, függőség, élettervezés, sport és felelősség. <i>Társadalmi élet:</i> étkezési kultúra, hagyományok megváltozása, városi és vidéki élet, civil társadalom. <i>Iskola, képzés, hivatás:</i> iskola és tanítás, képzési utak és munkavégzés. <i>Kulturális élet és média:</i> zenei élet a német nyelvű országokban, film és képzőművészet. <i>Gazdaság, technika, környezet:</i> európai életér, a gazdaság és technika fejlődése, ember és környezete.</p>	

<p><i>Politika és történelem:</i> társadalmi felelősség, elvándorlás és migráció, nemzetiségpolitika, Magyarország és a német nyelvű országok.</p> <p><i>Német nyelv:</i> a német nyelv megjelenési formái, a magyarországi németek nyelvhasználata.</p>	
Fogalmak	<p>Kommunikációs szerep, kommunikációs média, retorika, retorikai elem.</p> <p>Alkalmazkodás, individualitás, ajzószer, függőség, siker, elismerés, partnerség, teljesítménysport, veszély, felelősség, környezetvédelem, személyes szabadság, társadalmi felelősség, településtörténet, ifjúsági szervezet, nyelvváltozat, köznyelv, csoportnyelv.</p>
Javasolt tevékenységek	<p>Egy témakört egyénileg vagy csoportban feldolgozni.</p> <p>Egy téma magyar és német vonatkozásait összehasonlítani, a kulturális hasonlóságokat és különbségeket megjeleníteni.</p> <p>A német nyelvű médiából tájékozódni, azt információszerzés céljából használni.</p> <p>Információhiány esetén célzott kérdéseket feltenni.</p> <p>Mások véleményére reagálni.</p> <p>Saját álláspontot közölni, megindokolni.</p> <p>Német nyelvű tartalmak lényegi elemeit magyarul összefoglalni.</p> <p>Magyar nyelvű szövegek kulcsfogalmait németül összefoglalni.</p>
Témakör	<p>Ismeretek a nyelvről Javasolt óraszám: 18+20+16</p>
Tanulási eredmények	<p>A szófajok biztos felismerése ismérveik megnevezésével szövegek környezetben és anélkül.</p> <p>Az igeidők helyes használata beszédben és írásban.</p> <p>Az igemódok helyes használata beszédben és írásban.</p> <p>Szenvedő szerkezet használata módbeli segédigével.</p> <p>Módbeli segédigék szubjektív használata.</p> <p>Igevonzatok ismerete és helyes használata.</p> <p>A főnév ragozása minden esetben.</p> <p>Mellérendelő és alárendelő mellékmondat szórendjének ismerete és használata.</p> <p>A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás.</p> <p>A normakövető és normától eltérő helyesírás felismerése.</p> <p>A szöveg központozásának, a párbeszéd és az idézés szabályainak ismerete.</p> <p>A nyelvi tudatosság fokozatos fejlődése.</p> <p>A tanulók önállóságának fejlődése a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben.</p> <p>Nyelvjárási szövegek értése, elmondása.</p>
Fejlesztési feladatok/Ismeretek	
<p>Német köznyelvi fordulatok és szövegek hangoztatásával, a beszélt nyelv alkalmazásával árnyalt kiejtési és hangsúlyozási normákat fejleszteni.</p> <p>A nyelvi tudatosságot növelni.</p> <p>A szöveg központozásának, a párbeszéd és az idézés szabályait megismertetni.</p> <p>A tanult szerkezeteket közel biztos helyesírással írni.</p> <p>A mindennapi írásbeli munkákban az igényes helyesírásra törekedni. Hibajavítási gyakorlatokat elsajátítani.</p> <p>Gyakran használt alaktani és mondattani szerkezeteket típushiba nélkül használni, hibákat</p>	

önállóan kijavítani.

Érthetően, természetesen és helyes hanglejtéssel beszélni.

Szövegeket kisebb hibákkal leírni, a központosítást jól alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani.

Módbeli segédigéket szubjektív jelentésben használni.

Szenvedő szerkezetet módbeli segédigével használni.

Az irodalmi nyelvben használt igék vonzatait helyesen használni.

Szófajok:

Általános áttekintés, csoportosítás

Ige:

Igeidők (Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I. és Futur II)

Igemódok: kijelentő -, felszólító -, feltételes mód

Cselekvő és szenvedő szerkezetek

Segédigék fajtái (időbeli és módbeli), elsődleges és másodlagos használatuk

Igekötők (elváló, nem elváló igekötők)

Visszaható igék

Igevonzatok

Főnév:

Neme: hímnem, nőnem, semleges nem

Száma: egyesszám, többes számú alakok

Esetei: alany, tárgy, részes, birtokos eset

Névelő:

Fajtái: határozott, határozatlan

Ragozása alany, tárgy, részes és birtokos esetben

Melléknév:

Képzése

Használata: állítmányi, jelzői használat

Ragozása: jelzős szerkezetben névelő nélkül, határozott névelővel, határozatlan névelővel; alany, tárgy, részes és birtokos esetben,

Fokozása, hasonlító szerkezetek

Elöljárószó:

időhatározói elöljárószó

helyviszonyt kifejező elöljárószó

tárgy és részes esettel álló elöljárószó

Számnév

Fajtái: tőszámnevek, sorszámnevek, keltezés, idő kifejezése

Névmás:

Fajtái: személyes, kérdő, tagadó, határozatlan, visszaható, birtokos, mutató, vonatkozó névmás

Határozószó:

Fajtái: hely-, idő- és módhatározók

Kötőszó:

Mellérendelő és alárendelő kötőszavak

Szórend: egyenes, fordított és mellékmondati

Mondattan:

Mondatfajták:

Kijelentő-, kérdő-, indirekt kérdőmondat, felszólító-, óhajtó mondat

Egyszerű és összetett mondatok (okhatározói, időhatározói, célhatározói, feltételes értelmű mellékmondatok)

<i>Helyesírás, központosítás:</i> Az írott nyelv normái, az írásjelek helyes használata.		
Fogalmak	Szófaj, igeidő, eset, nyelvtani nem, vonzat, összetett mondat, alárendelés, mellérendelés. Szó- és mondathangsúly, árnyalt hangsúlyozás és előadásmód. Központosítás, idézet, cím jelölése.	
Javasolt tevékenységek	Kommunikáció anyanyelvi beszélőkkel. Mondatokat átalakítani az adott grammatikai feladnak megfelelően. Mondatokat, szövegeket transzformálni. Hibajavítási gyakorlatok. Hiányos szöveget, táblázatot kiegészíteni. Szabályokat keresni. Szavakat, szinonimákat keresni. Mondatalkotás szavakból. Rejtvények különböző fajtáit megoldani. Állítások igazság tartalmát eldönteni. Eseményeket különböző nyelvi stílusban előadni. Online nyelvtani feladatokat megoldani. Online gyakorlatok, szótárak segítségével a szavak kiejtését gyakorolni. Irodalmi műveket anyanyelvi beszélő előadásában meghallgatni.	
Témakör	Irodalmi kultúra	Javasolt óraszám: 58+1
Tanulási eredmények	Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Lírai alkotások, rövid epikai műfajok és dramatikus szövegek értelmezési képességének fejlesztése. Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltságának kialakítása. A kulturális másság felismerése, megértése és az erre épülő tisztelet kialakítása. A német irodalomból vett alkotások olvasása, értelmezése. A magyarországi német irodalomból vett szemelvények olvasása, az alkotások tanulságainak értelmezése. Az irodalmi szövegek és országismereti témák kapcsán ítéletek alkotása a szereplőkről.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
Rövid terjedelmű epikai műveket és modern történeteket, dramatikus szövegeket és lírai alkotásokat, szabadon választott ifjúsági regényeket olvasni, értelmezni. Az olvasást mint műélvezetet megtapasztalni, az olvasás iránti igényt felkelteni. Német nyelvű színházi előadást megtekinteni élőben vagy filmen. A tanulók mindennapjaiban megjelenő értékek helyes megítélését kialakítani. A német nyelvű irodalom alkotásait műközpontúan elemezni, azokat korban és a stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni. A magyarországi német irodalmi műveken keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal nemzetiségi problémákkal azonosulni. Kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni. A három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempontok alapján elemezni. Az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, erkölcsi kérdésekben tájékozódni. A történeti érzéket fejleszteni, a másságot elfogadni és kezelni.		

Speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani.

Igénnyel és képességgel ízlést, etikai és esztétikai tudatosságot, kreativitását önállóan fejleszteni.

Műfajok:

Ballada, elbeszélés, novella, példázat, regény, dal, óda, himnusz, dráma, komédia, tragédia, értekező próza, Kurzgeschichte, fabula.

Az irodalmi szöveg poétikai sajátosságai:

Elbeszélő, nézőpont, cselekmény, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés, jellem, hőstípus.

Vershelyzet, lírai én, szerep, verstípusok.

Helyzet, akció, konfliktus, monológ, dialógus, késleltetés, jelenet.

A művészi kifejezőmódok, stílusesszók funkciói, alakzatok, szóképek.

Verselés, zeneiség, ritmus.

Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás:

Korszakok, korstílusok, stílusirányzatok (felvilágosodás, Sturm und Drang, klasszika, romantika, realizmus, modernség).

Szerzők és művek:

Epika: három Kurzgeschichte (pl. *Borchert, Bichsel, Kaschnitz, Eichinger*); egyszabados választott ifjúsági regény (pl. *Daniel Höra: Gedisst; Christian Linker: Blitzlichtgewitter, Marlene Röder: ZebraLand, Hans-Peter Richter: Damals war es Friedrich; Agnes Hammer: Herz, klopf. usw.*).

Líra: **Goethe: Erlkönig, Zauberlehrling; Schiller: Der Handschuh** versek a kortárs német irodalomból (pl. *A. Kirsch, R. Kunze, W. Biermann, D. Grünbein*); képversek (konkrete Poesie).

Dráma: dialogikus szövegek; *egy szímnű megtekintése német nyelven. (9-10-ben)*

Magyarországi német irodalom: a nemzetiségi lét tematikus visszatükröződése, **2-3** prózai mű (pl. *Josef Mikonya, Ludwig Fischer, Franz Sziebert, Stefan Raile, Claus Klotz, Angela Korb, Valeria Koch, Martin Thomann, Christina Arnold*); **négy-öt** lírai alkotás (pl. *Valeria Koch, Engelbert Rittinger, Robert Becker, Josef Michaelis, Claus Klotz, Franz Zeltner, Koloman Brenner, Angela Korb, Nelu Bradean-Ebinger, Georg Fath, Erika Áts, Alfred Manz, Béla Bayer, Christina Arnold*).

Fogalmak	Műfaj, műnem, kor, irányzat, költői kép, rím, refrén, szerkezet, ballada, Kurzgeschichte, felvonás, jelenet, konfliktus, olvasói perspektíva, adaptáció. Azonoságtudat, önkifejezés, felelősség, másság, konfliktus.
Javasolt tevékenységek	A mű műfaját meghatározni, azt jellemezni. Az irodalmi korszak jellemzőit megkeresni a műben, azokat bemutatni. Egy művet tartalom és forma szempontjából elemezni. A szereplőket jellemezni. A műről véleményt alkotni, azt kifejezni, ismertetni. Rövid történeteket, regényrészleteket dramatizálni. A Magyarországi Német Színház egy előadását élőben, vagy egy irodalmi mű filmfeldolgozását megtekinteni. Az előadásról, filmről beszélni, a látottakat feldolgozni. A művet a feldolgozással (színházi előadás, film) összehasonlítani. Irányító szempont (téma, forma) segítségével verset írni. A mű mondanivalóját más művészeti ág eszközeivel (grafika, film,

11-12. évfolyam

A német nemzetiségi nyelvi képzés célja a 11–12. évfolyamon a szövegelemzési és szövegalkotási jártasság fokozatos mélyítése, a mérlegelő gondolkodás továbbfejlesztése, és a különböző műfajú szövegek értelmezése képességének fejlesztése. Cél a saját nyelvhasználat kontrollja, a kommunikációs helyzetnek megfelelő tudatos nyelvhasználat szóban és írásban. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része a tanulási képesség továbbfejlesztése és az önálló adatgyűjtés, valamint prezentáció módszereinek elsajátítása. Ennek eredményeként a tanuló képes hosszabb felkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatokhoz adott, illetve önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtésre és válogatásra források (nyomtatott és elektronikus források) segítségével. Képes jegyzet, vázlat, hivatkozás és forrásjegyzék készítésére; a megfelelő prezentációs technika kiválasztására és elkészítésére.

Az irodalomtanítás alapvető célja irodalmi művek olvasása, értelmezése és megvitatása. Az irodalomértést elmélyítő, az önkifejezést, a gondolkodást támogató tevékenység rövid lélegzetű prózai művek és versek összehasonlítása adott tematikai szempont alapján. Mind az érvelő képességet, mind a szociális kompetenciák és erkölcsi gondolkodás fejlesztését támogatja a hősök, élethelyzetek, konfliktusok felfogása, értelmezése és megvitatása.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztését célozza néhány szerző és mű hatásának megfigyelése. A tanuló képes az önálló gondolkodásra, a kulturális és történeti másság felismerésére és megismerésére; ítéletet alkotni a társadalmi, történeti, morális és esztétikai kérdésekről.

A rendelkezésre álló óraszámot az alábbi táblázat szerint használjuk fel. Tekintettel arra, hogy az említett tematikai egységek mindkét évfolyamon előfordulnak, ebben a táblázatban mutatjuk be az órák felosztását.

Tematikai egységek	Javasolt órakeret	11. évfolyam	12. évfolyam
Szóbeli és írásbeli szövegértés	20	10	10
Szóbeli és írásbeli szövegalkotás	30	15	15
Tanulási képesség fejlesztése	15	8	7
Anyanyelvi kultúra	51	26	25
Ismeretek a nyelvről	20	10(+12)	10(+12)
Irodalmi kultúra	140	79(+10)	61(+10)
	276	170	150

11. évfolyam

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegértés	Javasolt óraszám: 10
Tanulási eredmények	<p>Az információk szerzésével kapcsolatos eddigi ismeretek mélyítése. A kommunikációs szándékok elemzése és értékelése. A szövegfeldolgozás árnyaltabb technikáinak elsajátítása. A megismert szövegfeldolgozási módok bővülése és differenciálása. A szöveg részletekbe menő megértése, a problémafelvetések értelmezése, információtartalmának megnevezése differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek nyelvi kifejezőeszközeinek elemzése és értékelése a mondanivaló szempontjából. Ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben megjelenő konfliktusok felismerése és megoldásuk reflektálása, illetve értékelése. Szövegek és illusztrációk formai és tartalmi elemzése (szerkezet, objektív közlés, szubjektív hatás).</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>A kommunikációs folyamathoz rugalmasan alkalmazkodni, választékosan beszélni, a gondolatokat változatosan, a lényegét kiemelve, pontosan megfogalmazni, érthető, nyelvileg igényes szókinccsel használni, amely pontosan kifejezi a beszélő szándékát. Irodalmi, publicisztikai és szakszövegeket értően olvasni és értelmezően felolvasni, a szövegek tartalmát összefoglalni. A germanizmusokat megfelelően értelmezni. Minden beszédhelyzetben helyes intonációt alkalmazni, a beszédben a kommunikáció és a metakommunikáció összhangját érvényesíteni. Komplex szöveg információtartalmát és/vagy egy bekezdésének lényegi elemeit nyelvileg differenciáltan megnevezni, a szöveg információit részleteiben megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés fényében alkalmazni. Az olvasottakat, látottakat, hallottakat a köznyelv és az irodalmi nyelv szókinccsével reprodukálni. Képeket és illusztrációkat a feladat elvárásainak megfelelően strukturáltan értelmezni. Összetett irodalmi és ismeretterjesztő szövegfajtákat megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni. Saját és idegen szövegeket a szövegfajtának és a szándékolt hatásnak megfelelően feldolgozni és előadni, egyes helyzeteket és azok előzményeit, eseményeket és konfliktushelyzeteket a szövegösszefüggés és a cselekmény idejének figyelembevételével értelmezni. A szubjektív hatás elérését célzó jelentősebb nyelvi eszközök vizsgálata alapján az írói szándékot felismerni. Hosszabb lélegzetű német és magyar szövegek tartalmát a másik nyelven visszaadni.</p>		
Fogalmak	<p>Információtartalom, alapgondolat, problémafelvetés, nyelvi kifejezőeszköz, differenciált konfliktuskezelés.</p>	
Javasolt tevékenységek	<p>A szövegre vonatkozó igaz és hamis állításokat megkülönböztetni, és a szöveg alapján alátámasztani. Feleletválasztós feladatokat a szöveg alapján megoldani. Az összetettebb szöveget tartalmi és formai jegyei alapján összefüggő egységekre bontani, a felosztást megindokolni. A lényegi megállapításokat kiemelni és azokkal kapcsolatban véleményt mondani. Eseményekről beszámolni, interjút készíteni. Szépirodalmi szövegeket előadni. Irányított feladatok segítségével egyszerűsített ismeretterjesztő</p>	

	<p>szöveget értelmezni. Képeket és illusztrációkat értelmezni. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegeket előadni. Hosszabb lélegzetű német és magyar szövegek tartalmát a másik nyelven összefoglalni.</p>
--	---

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás	Javasolt óraszám: 15
Tanulási eredmények	<p>Szövegek tartalmi információinak szakszerű közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, az ennek megfelelő jegyzetelési technika képességének elmélyítése. Szerkezeti és tartalmi elemek alapján szöveg rekonstruálása és létrehozása. Irányított és önálló szövegalkotási stratégiák alkalmazása. A szöveg információinak szakszerű, a feladat megadásnak megfelelő közlése. A szöveg és illusztráció összefüggésének felismerése. Adott szövegfajták tartalmi és formai követelményeinek ismerete. A szövegben fellelhető tények és érvek rendszerezése és bemutatása. Vélemény formálása és állásfoglalás. Adott téma kidolgozása, adatgyűjtés és források alkalmazása. Az esszé és értekezés típusai, jellemzői, az esszé- és értekezésírás folyamatának ismerete. Funkcionális szövegek készítése. Internetes szövegalkotási gyakorlatok (forrásjegyzék, forrás megjelölése, hivatkozás) alkalmazása.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Olvasható, esztétikus és strukturált írásmódot használni a nyelvtani, helyesírási és nyelvhelyességi ismeretek tudatos alkalmazásával, képesnek lenni az önkorrekcióna. Megadott szempontok figyelembevételével informális és formalizált szöveget differenciált nyelvi eszközökkel alkotni. A téma, az ábrázolásmód, és az események központi jelentőségű tényeit rendszerezetten és nyelvíleg pontosan leírni. Önálló szöveget alkotni a szövegforma jellemzőinek figyelembevételével, állásfoglalást megfogalmazni, perspektívaváltást alkalmazni, projekt munkákat készíteni. Párbeszédés kommunikációs helyzetekben a szakszerűséget betartva érvelni, az egyetértést, illetve elutasítást differenciált nyelvi eszközökkel megindokolni. Különböző műfajú és differenciált nyelvezetű német és magyar szövegeket szótár segítségével a másik nyelvre fordítani.</p>		
Fogalmak	Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, esszé, érvelés, forrás, hivatkozás.	
Javasolt tevékenységek	<p>Irányító szempontok alapján informális és formalizált szöveget alkotni, különböző szövegfajtákat létrehozni: önéletrajzot, kérvényt, magán- és hivatalos levelet, internetes bejegyzést, olvasói véleményt írni. A szöveg tartalmát és a benne rejlő információkat szóban és írásban visszaadni. Lírai, epikus és dramatikus szövegeket előadni. Gondolatterképet készíteni, ez alapján egy témát kifejteni. Érvekkel alátámasztott saját véleményt megfogalmazni. Szerephez alkalmazkodni és annak megfelelően kommunikálni,</p>	

	párbeszédet alkotni. A szöveget kiegészíteni, átalakítani vagy tovább gondolni (pl. megkezdett történetet folytatni és befejezni).
--	---

Témakör	A tanulási képesség fejlesztése	Javasolt óraszám: 10
Tanulási eredmények	Tanulási stratégiák önálló alkalmazása. A tanulást segítő csoportos és egyéni technikák alkalmazása. Egyéni tanulási mód fejlesztése. A jegyzetelés technikájának gyakorlása, saját jegyzet alapján téma kifejtése. Szóbeli felelethez vázlatpontok készítése. Gondolattérkép készítése az olvasott szöveghez, a tárgyalt témakörhöz. Különböző információhordozók használata, prezentáció önálló összeállítása, bemutatása.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Egynyelvű, kétnyelvű szótárakat és internetes szótárakat önállóan használni. A szókincs szavait szótárak segítségével differenciáltan értelmezni. Szócsaládokat felismerni, következtetéseket levonni. Nyomtatott médiát (pl. egynyelvű szótár, lexikon) és elektronikus médiát információszerzésre, valamint szövegalkotásra önállóan, tudatos és etikusan használni. Hallott összetettebb szövegből az alap- és a részletes információkat megérteni. A szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat önállóan (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster-ek, mind map segítségével történő rendszerezés stb.) alkalmazni, a szöveg tartalmát összefoglalni. Különböző szóbeli és írásbeli szövegfajták jellemzőit és funkcióját felismerni, a helyzetnek és célcsoportnak megfelelően szakszerűen és differenciáltan használni. Prezentációs technikákat önállóan kiválasztani és alkalmazni.</p>		
Fogalmak	Gondolattérkép, mind map, cluster, prezentáció.	
Javasolt tevékenységek	Szótárt használni önálló szöveg olvasásánál és szövegalkotásnál. Szókártyát, memóriát, dominót készíteni és használni a szótanuláshoz. Hallás utáni szövegértés. Olvasás utáni szövegértés. Lényegkiemelési technikákat alkalmazni. Vázlatot, cluster-t, mindmap-et készíteni. Egy témáról vázlatpontok, gondolattérkép alapján beszélni. Prezentációt, plakátot, kiselőadást készíteni. Koncentrációt fejlesztő gyakorlatokat alkalmazni.	

Témakör	Anyanyelvi kultúra	Javasolt óraszám: 25
Tanulási eredmények	Az aktív szókincs fejlesztése, mélyítése a témákhoz kapcsolódóan. A témakörökhöz kapcsolódó ismeretek bővülése aktuális és autentikus szövegek alapján. A nyelvhasználat és kommunikációs kultúra elmélyülése. Aktív véleménynyilvánítás és érvelés képességének kialakulása.	

	<p>A világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos és tudatos használata. A nyelvközvetítés technikájának elsajátíttatása. Információk szerzése különböző csatornákon, azok felhasználása tanulási és iskolán kívüli helyzetekben. A korosztálynak megfelelő tájékozottság a témakör és a résztémák kapcsán, az ismeretek közlése, a szókincs elsajátítása és feldolgozása. Vélemény alkotása és kinyilvánítása nyelvileg adekvát módon. Érvelés a saját vélemény mellett. A beszélő és hallgató szerepének váltakoztatása, a szerepnek megfelelő reagálás differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek elmondása magyar, illetve német nyelven.</p>
Fejlesztési feladatok/Ismeretek	
	<p>A kommunikáció minden területén rugalmasan részt venni, az elsajátított szókinccset, a nyelvi eszközök széles spektrumát, a szófordulatokat és idiómákat használni. A szinonimák stilisztikai különbözőségét érzékelni. Gyakran használt alaktani és mondattani szerkezeteket automatikusan és típushiba nélkül használni, hibákat önállóan kijavítani. Érthetően, természetesen és helyes hanglejtéssel beszélni, a hanglejtést a mondanivalónak megfelelően variálni. Szövegeket majdnem tökéletesen helyesen leírni, a központozást hibátlanul alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani. Aktuális szövegeket és közléseket a nyomtatott és elektronikus anyanyelvi médiából feldolgozni. Az előző képzési szakaszok témaköreit ciklikusan bővíteni.</p> <p>Témák: Személyes életvitel: az életút megtervezése, betegség/ egészség mint társadalmi kihívás, szabadidő és társadalom. Társadalmi élet: étkezés: kultúr- és gazdaságtörténeti tényezők, migrációs kultúrák: integráció és identitás, globális kultúra – regionális kultúra. Iskola, képzés, hivatás: iskola és felsőoktatási tanulmányok, képzés és munkaerőpiac. Kulturális élet és média: hagyomány és modernség a zenében, a média társadalmi hatásai. Gazdaság, technika, környezet: európai élettér, globalizáció, problémák és kihívások, a technikai fejlődés korlátai. Politika és történelem: demokrácia, társadalmi felelősség, elvándorlás és migráció, nemzetiségpolitika, Magyarország és a német nyelvű országok, Európa és az Európai Unió. Német nyelv: a német nyelv szerepe Európában és a világon, két- és többnyelvűség.</p>
Fogalmak	<p>Életút, társadalom, migráció, globalizáció, regionalitás, munkaerőpiac, nemzetiségpolitika, Európai Unió, két- és többnyelvűség. Kommunikációs szerep, média, retorika, retorikai elem, kapcsolatteremtés, visszacsatolás.</p>
Javasolt tevékenységek	<p>Egy témakört egyénileg vagy csoportban feldolgozni. Egy téma magyar és német vonatkozásait összehasonlítani, a</p>

	<p>kulturális hasonlóságokat és különbségeket megjeleníteni. Egy téma vagy jelenség előnyeit és hátrányait megfogalmazni, és mellette vagy ellene érvelni. Grafikont elemezni. A német nyelvű médiából tájékozódni, azt információszerzés céljából használni. Információhiány esetén célzott kérdéseket feltenni. Mások véleményére reagálni. Saját álláspontot közölni, megindokolni. Német nyelvű tartalmak lényegi elemeit magyarul összefoglalni. Magyar nyelvű szövegek kulcsfogalmait németül összefoglalni.</p>
--	--

Témakör	Ismeretek a nyelvről	Javasolt óraszám: 10 (+12)
Tanulási eredmények	<p>A nyelvi tudatosság elmélyülése. A tanulók önállóságának további fejlődése a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben. A szófajok biztos felismerése ismérvek megnevezésével szövegkörnyezetben és izoláltan. Minden igeidő helyes használata beszédben és írásban, időegyeztetés. Az igemódok helyes használata beszédben és írásban. Szenvedő szerkezet használata minden igeidőben módbeli segédigével is. Szenvedő szerkezet használata módbeli segédigével. Módbeli segédigék szubjektív használata. Igevonatok ismerete és helyes használata. A főnév ragozása minden esetben. Mellérendelő és alárendelő mellékmondat szórendjének ismerete és használata. A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás. A normakövető és normától eltérő helyesírás felismerése. A szöveg központozásának, a párbeszéd és az idézés szabályainak ismerete. Nyelvjárási szövegek értése, elmondása. A helyi német nyelvjárás kiejtési sajátosságainak ismerete.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Német köznyelvi fordulatokat és szövegeket hangoztatni, a beszélt nyelv alkalmazásával árnyalt kiejtést és hangsúlyozást fejleszteni. A mindennapi írásbeli munkákban az igényes helyesírásra való törekvést kialakítani. A kommunikáció minden területén rugalmasan részt venni, az elsajátított szókincset, a nyelvi eszközök széles spektrumát, a szófordulatokat és idiómákat használni. A szinonimák stilisztikai különbözőségét érzékelni. Gyakran használt alaktani és mondattani szerkezeteket automatikusan és típushiba nélkül használni, hibákat önállóan kijavítani. Érthetően, természetesen és helyes hanglejtéssel beszélni, a hanglejtést a mondanivalónak megfelelően variálni. Szövegeket majdnem tökéletesen helyesen leírni, a központozást hibátlanul alkalmazni és</p>		

ezzel a mondanivalót is alátámasztani.

Szófajok:

Általános áttekintés, csoportosítás

Ige:

Igeidők (Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I. és Futur II)

Igemódok: kijelentő -, felszólító -, feltételes mód

Cselekvő és szenvedő szerkezetek

Segédigék fajtái (időbeli és módbeli), elsődleges és másodlagos használatuk

Igekötők (elváló, nem elváló igekötők)

Visszaható igék

Igevonzatok

Főnév:

Neme: hímnem, nőnem, semleges nem

Száma: egyesszám, többes számú alakok

Esetei: alany, tárgy, részes, birtokos eset

Névelő:

Fajtái: határozott, határozatlan

Ragozása alany, tárgy, részes és birtokos esetben

Melléknév:

Képzése

Használata: állítmányi, jelzői használat

Ragozása: jelzős szerkezetben névelő nélkül, határozott névelővel, határozatlan névelővel; alany, tárgy, részes és birtokos esetben,

Fokozása, hasonlító szerkezetek

Elöljárószó:

időhatározói elöljárószó

helyviszonyt kifejező elöljárószó

tárgy és részes esettel álló elöljárószó

Számnév

Fajtái: tőszámnevek, sorszámnevek, keltezés, idő kifejezése

Névmás:

Fajtái: személyes, kérdő, tagadó, határozatlan, visszaható, birtokos, mutató, vonatkozó névmás

Határozószó:

Fajtái: hely-, idő- és módhatározók

Kötőszó:

Mellérendelő és alárendelő kötőszavak

Szórend: egyenes, fordított és mellékmondati

Mondattan:

Mondatfajták:

Kijelentő-, kérdő-, indirekt kérdőmondat, felszólító-, óhajtó mondat

Egyszerű és összetett mondatok (okhatározói, időhatározói, célhatározói, feltételes értelmű mellékmondatok)

Helyesírás, központosítás:

Az írott nyelv normái, az írásjelek helyes használata.

Fogalmak	Szófaj, igeidő, eset, nyelvtani nem, vonzat, alárendelés, mellérendelés, igeneves szerkezet. Szó- és mondathangsúly, árnyalt hangsúlyozás és előadásmód. Központosítás, idézet és cím jelölése.
Javasolt	Kommunikáció anyanyelvi beszélőkkel.

tevékenységek	<p>Mondatokat átalakítani az adott grammatikai feladnak megfelelően. Mondatokat, szövegeket transzformálni. Hibajavítási gyakorlatok. Hiányos szöveget, táblázatot kiegészíteni. Szabályokat keresni. Szavakat, szinonimákat keresni. Mondatalkotás szavakból. Rejtvények különböző fajtáit megoldani. Állítások igazság tartalmát eldönteni. Eseményeket különböző nyelvi stílusban előadni. Online nyelvtani feladatokat megoldani. Online gyakorlatok, szótárak segítségével a szavak kiejtését gyakorolni. Irodalmi műveket anyanyelvi beszélő előadásában meghallgatni.</p>
----------------------	--

Témakör	Irodalmi kultúra	Javasolt óraszám: 79(++10)
Tanulási eredmények	<p>Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Lírai alkotások, rövid epikai műfajok és dramatikus szövegek értelmezése képességének fejlesztése. Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltságának kialakítása. A kulturális másság felismertetése, megértése és az erre épülő tisztelet kialakítása. A német irodalomból vett alkotások olvasása, értelmezése. A magyarországi német irodalomból vett szemelvények olvasása, az alkotások tanulságainak értelmezése. Az irodalmi szövegek és országismereti témák kapcsán ítéletek alkotása a szereplőkről.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Rövid terjedelmű epikai műveket és modern történeteket, dramatikus szövegeket és lírai alkotásokat, szabadon választott ifjúsági regényeket olvasni, értelmezni. Az olvasást mint műélvezetet megtapasztalni, az olvasás iránti igényt felkelteni. Német nyelvű színházi előadást megtekinteni élőben vagy filmen. A tanulók mindennapjaiban megjelenő értékek helyes megítélését kialakítani. A német nyelvű irodalom alkotásait műközpontúan elemezni, azokat korban és a stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni. A magyarországi német irodalmi műveken keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal nemzetiségi problémákkal azonosulni. Kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni. A három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempontok alapján elemezni. Az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, erkölcsi kérdésekben tájékozódni. A történeti érzéket fejleszteni, a másságot elfogadni és kezelni. Speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani. Igénnyel és képességgel ízlést, etikai és esztétikai tudatosságot, kreativitását önállóan fejleszteni.</p>		

Műfajok:

Ballada, elbeszélés, novella, példázat, regény, dal, óda, himnusz, dráma, komédia, tragédia, értekező próza, Kurzgeschichte, fabula.

Az irodalmi szöveg poétikai sajátosságai:

Elbeszélő, nézőpont, cselekmény, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés, jellem, hőstípus.

Vershelyzet, lírai én, szerep, verstípusok.

Helyzet, akció, konfliktus, monológ, dialógus, késleltetés, jelenet.

A művészi kifejezőmódok, stíluseszközök funkciói, alakzatok, szóképek.

Verselés, zeneiség, ritmus.

Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás:

Korszakok, korstílusok, stílusirányzatok (felvilágosodás, Sturm und Drang, klasszika, romantika, realizmus, modernség).

Szerzők és művek:

Epika: Lessing (Nathan der Weise) Ringparabel; Fontane: *Effi Briest*(részletek)

Líra: Goethe: *Prometheus, Willkommen und Abschied, Grenzen der Menschheit*, Heine: *Deutschland. Ein Wintermärchen Caput I.*; két szabadon választott vers (pl. Buch der Lieder, Neue Gedichte kötetekből); Joseph von Eichendorff: *Das zerbrochene Ringlein, Mondnacht*;

Dráma: dialogikus szövegek: Brecht: *Mutter Courage und ihre Kinder*(részletek)

Egy színmű megtekintése német nyelven(11-12.-ben)

Magyarországi német irodalom: a nemzetiségi lét tematikus visszatükröződése, kettő-három prózai mű (pl. *Josef Mikonya, Ludwig Fischer, Franz Sziebert, Stefan Raile, Claus Klotz, Angela Korb, Valeria Koch, Martin Thomann, Christina Arnold*); *nyolctíz lírai alkotás* (pl. *Valeria Koch, Engelbert Rittinger, Robert Becker, Josef Michaelis, Claus Klotz, Franz Zeltner, Koloman Brenner, Angela Korb, Nelu Bradean-Ebinger, Georg Fath, Erika Áts, Alfred Manz, Béla Bayer, Christina Arnold*).

Fogalmak	Műfaj, műnem, kor, irányzat, költői kép, rím, refrén, szerkezet, regény, novella, elbeszélés, ballada, felvonás, jelenet, konfliktus, identitás. Azonosságtudat, önkifejezés, felelősség, konfliktus, identitás.
Javasolt tevékenységek	A mű műfaját meghatározni, azt jellemezni. Az irodalmi korszak jellemzőit megkeresni a műben, azokat bemutatni. Egy művet tartalom és forma szempontjából elemezni. A szereplőket jellemezni. A műről véleményt alkotni, azt kifejezni, ismertetni. Rövid történeteket, regényrészleteket dramatizálni. A Magyarországi Német Színház egy előadását élőben, vagy egy irodalmi mű filmfeldolgozását megtekinteni. Az előadásról, filmről beszélni, a látottakat feldolgozni. A művet a feldolgozással (színházi előadás, film) összehasonlítani. Irányító szempont (téma, forma) segítségével verset írni. A mű mondanivalóját más művészeti ág eszközökkel (grafika, film, zene) visszaadni.

12. évfolyam

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegértés	Javasolt óraszám: 10
<p>Tanulási eredmények</p>	<p>Az információk szerzésével kapcsolatos eddigi ismeretek mélyítése. A kommunikációs szándékok elemzése és értékelése. A szövegfeldolgozás árnyaltabb technikáinak elsajátítása. A megismert szövegfeldolgozási módok bővülése és differenciálása. A szöveg részletekbe menő megértése, a problémafelvetések értelmezése, információtartalmának megnevezése differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek nyelvi kifejezőeszközeinek elemzése és értékelése a mondanivaló szempontjából. Ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben megjelenő konfliktusok felismerése és megoldásuk reflektálása, illetve értékelése. Szövegek és illusztrációk formai és tartalmi elemzése (szerkezet, objektív közlés, szubjektív hatás).</p>	
<p>Fejlesztési feladatok/Ismeretek</p>		
<p>A kommunikációs folyamathoz rugalmasan alkalmazkodni, választékosan beszélni, a gondolatokat változatosan, a lényegyet kiemelve, pontosan megfogalmazni, érthető, nyelvileg igényes szókincset használni, amely pontosan kifejezi a beszélő szándékát. Irodalmi, publicisztikai és szakszövegeket értően olvasni és értelmezően felolvasni, a szövegek tartalmát összefoglalni. A germanizmusokat megfelelően értelmezni. Minden beszédhelyzetben helyes intonációt alkalmazni, a beszédben a kommunikáció és a metakommunikáció összhangját érvényesíteni. Komplex szöveg információtartalmát és/vagy egy bekezdésének lényegi elemeit nyelvileg differenciáltan megnevezni, a szöveg információit részleteiben megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően, illetve a problémafelvetés fényében alkalmazni. Az olvasottakat, látottakat, hallottakat a köznyelv és az irodalmi nyelv szókincsével reprodukálni. Képeket és illusztrációkat a feladat elvárásainak megfelelően strukturáltan értelmezni. Összetett irodalmi és ismeretterjesztő szövegfajtákat megérteni és a feladat elvárásainak megfelelően értelmezni. Saját és idegen szövegeket a szövegfajtának és a szándékolt hatásnak megfelelően feldolgozni és előadni, egyes helyzeteket és azok előzményeit, eseményeket és konfliktushelyzeteket a szövegösszefüggés és a cselekmény idejének figyelembevételével értelmezni. A szubjektív hatás elérését célzó jelentősebb nyelvi eszközök vizsgálata alapján az írói szándékot felismerni. Hosszabb lélegzetű német és magyar szövegek tartalmát a másik nyelven visszaadni.</p>		
<p>Fogalmak</p>	<p>Információtartalom, alapgondolat, problémafelvetés, nyelvi kifejezőeszköz, differenciált konfliktuskezelés.</p>	
<p>Javasolt tevékenységek</p>	<p>A szövegre vonatkozó igaz és hamis állításokat megkülönböztetni, és a szöveg alapján alátámasztani. Feleletválasztós feladatokat a szöveg alapján megoldani. Az összetettebb szöveget tartalmi és formai jegyei alapján összefüggő egységekre bontani, a felosztást megindokolni. A lényegi megállapításokat kiemelni és azokkal kapcsolatban véleményt mondani.</p>	

	<p>Eseményekről beszámolni, interjút készíteni. Szépirodalmi szövegeket előadni. Irányított feladatok segítségével egyszerűsített ismeretterjesztő szöveget értelmezni. Képeket és illusztrációkat értelmezni. Lírai, elbeszélő és dramatikus szövegeket előadni. Hosszabb lélegzetű német és magyar szövegek tartalmát a másik nyelven összefoglalni.</p>
--	---

Témakör	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás	Javasolt óraszám: 15
Tanulási eredmények	<p>Szövegek tartalmi információinak szakszerű közvetítése és megadott szempont szerinti feldolgozása szóban és írásban, az ennek megfelelő jegyzetelési technika képességének elmélyítése. Szerkezeti és tartalmi elemek alapján szöveg rekonstruálása és létrehozása. Irányított és önálló szövegalkotási stratégiák alkalmazása. A szöveg információinak szakszerű, a feladat megadásnak megfelelő közlése. A szöveg és illusztráció összefüggésének felismerése. Adott szövegfajta tartalmi és formai követelményeinek ismerete. A szövegben fellelhető tények és érvek rendszerezése és bemutatása. Vélemény formálása és állásfoglalás. Adott téma kidolgozása, adatgyűjtés és források alkalmazása. Az esszé és értekezés típusai, jellemzői, az esszé- és értekezésírás folyamatának ismerete. Funkcionális szövegek készítése. Internetes szövegalkotási gyakorlatok (forrásjegyzék, forrás megjelölése, hivatkozás) alkalmazása.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Olvasható, esztétikus és strukturált írásmódot használni a nyelvtani, helyesírási és nyelvhelyességi ismeretek tudatos alkalmazásával, képesnek lenni az önkorrekcióna. Megadott szempontok figyelembevételével informális és formalizált szöveget differenciált nyelvi eszközökkel alkotni. A téma, az ábrázolásmód, és az események központi jelentőségű tényeit rendszerezetten és nyelvileg pontosan leírni. Önálló szöveget alkotni a szövegforma jellemzőinek figyelembevételével, állásfoglalást megfogalmazni, perspektívaváltást alkalmazni, projektmunkákat készíteni. Párbeszédes kommunikációs helyzetekben a szakszerűséget betartva érvelni, az egyetértést, illetve elutasítást differenciált nyelvi eszközökkel megindokolni. Különböző műfajú és differenciált nyelvezetű német és magyar szövegeket szótár segítségével a másik nyelvre fordítani.</p>		
Fogalmak	Önéletrajz, kérvény, hivatalos levél, esszé, érvelés, forrás, hivatkozás.	
Javasolt tevékenységek	<p>Irányító szempontok alapján informális és formalizált szöveget alkotni, különböző szövegfajtákat létrehozni: önéletrajzot, kérvényt, magán- és hivatalos levelet, internetes bejegyzést, olvasói véleményt írni. A szöveg tartalmát és a benne rejlő információkat szóban és írásban visszaadni. Lírai, epikus és dramatikus szövegeket előadni.</p>	

	<p>Gondolattérképet készíteni, ez alapján egy témát kifejtteni. Érvekkel alátámasztott saját véleményt megfogalmazni. Szerephez alkalmazkodni és annak megfelelően kommunikálni, párbeszédet alkotni. A szöveget kiegészíteni, átalakítani vagy tovább gondolni (pl. megkezdett történetet folytatni és befejezni).</p>
--	--

Témakör	A tanulási képesség fejlesztése	Javasolt óraszám: 5
Tanulási eredmények	<p>Tanulási stratégiák önálló alkalmazása. A tanulást segítő csoportos és egyéni technikák alkalmazása. Egyéni tanulási mód fejlesztése. A jegyzetelés technikájának gyakorlása, saját jegyzet alapján téma kifejtése. Szóbeli felelethez vázlatpontok készítése. Gondolattérkép készítése az olvasott szöveghez, a tárgyalt témakörhöz. Különböző információhordozók használata, prezentáció önálló összeállítása, bemutatása.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Egynyelvű, kétnyelvű szótárakat és internetes szótárakat önállóan használni. A szókincs szavait szótárak segítségével differenciáltan értelmezni. Szócsaládokat felismerni, következtetéseket levonni. Nyomtatott médiát (pl. egynyelvű szótár, lexikon) és elektronikus médiát információszerezésre, valamint szövegalkotásra önállóan, tudatos és etikusan használni. Hallott összetettebb szövegből az alap- és a részletes információkat megérteni. A szöveg feldolgozása során tartalmi szervezőtechnikákat önállóan (pl. jegyzetelés, kulcsszavak megállapítása, tagolás, kategóriák felállítása, egyszerűsítés, cluster-ek, mind map segítségével történő rendszerezés stb.) alkalmazni, a szöveg tartalmát összefoglalni. Különböző szóbeli és írásbeli szövegfajták jellemzőit és funkcióját felismerni, a helyzetnek és célcsoportnak megfelelően szakszerűen és differenciáltan használni. Prezentációs technikákat önállóan kiválasztani és alkalmazni.</p>		
Fogalmak	Gondolattérkép, mind map, cluster, prezentáció.	
Javasolt tevékenységek	<p>Szótárt használni önálló szöveg olvasásánál és szövegalkotásnál. Szókártyát, memóriát, dominót készíteni és használni a szótanuláshoz. Hallás utáni szövegértés. Olvasás utáni szövegértés. Lényegkiemelési technikákat alkalmazni. Vázlatot, cluster-t, mindmap-et készíteni. Egy témáról vázlatpontok, gondolattérkép alapján beszélni. Prezentációt, plakátot, kiselőadást készíteni. Koncentrációt fejlesztő gyakorlatokat alkalmazni.</p>	

Témakör	Anyanyelvi kultúra	Javasolt óraszám: 26
Tanulási eredmények	<p>Az aktív szókincs fejlesztése, mélyítése a témákhoz kapcsolódóan. A témakörökhöz kapcsolódó ismeretek bővülése aktuális és</p>	

	<p>autentikus szövegek alapján. A nyelvhasználat és kommunikációs kultúra elmélyülése. Aktív véleménynyilvánítás és érvelés képességének kialakulása. A világháló és egyéb kommunikációs média német nyelvű programjainak célirányos és tudatos használata. A nyelvközvetítés technikájának elsajátíttatása. Információk szerzése különböző csatornákon, azok felhasználása tanulási és iskolán kívüli helyzetekben. A korosztálynak megfelelő tájékozottság a témakör és a résztémák kapcsán, az ismeretek közlése, a szókincs elsajátítása és feldolgozása. Vélemény alkotása és kinyilvánítása nyelvileg adekvát módon. Érvelés a saját vélemény mellett. A beszélő és hallgató szerepének váltakoztatása, a szerepnek megfelelő reagálás differenciált nyelvi eszközökkel. Szövegek elmondása magyar, illetve német nyelven.</p>
Fejlesztési feladatok/Ismeretek	
<p>A kommunikáció minden területén rugalmasan részt venni, az elsajátított szókinccsel, a nyelvi eszközök széles spektrumát, a szófordulatokat és idiómákat használni. A szinonimák stilisztikai különbözőségét érzékelni. Gyakran használt alaktani és mondattani szerkezeteket automatikusan és típushiba nélkül használni, hibákat önállóan kijavítani. Érthetően, természetesen és helyes hanglejtéssel beszélni, a hanglejtést a mondanivalónak megfelelően variálni. Szövegeket majdnem tökéletesen helyesen leírni, a központozást hibátlanul alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani. Aktuális szövegeket és közléseket a nyomtatott és elektronikus anyanyelvi médiából feldolgozni. Az előző képzési szakaszok témaköreit ciklikusan bővíteni.</p> <p>Témák: Személyes életvitel: az életút megtervezése, betegség/ egészség mint társadalmi kihívás, szabadidő és társadalom. Társadalmi élet: étkezés: kultúr- és gazdaságtörténeti tényezők, migrációs kultúrák: integráció és identitás, globális kultúra – regionális kultúra. Iskola, képzés, hivatás: iskola és felsőoktatási tanulmányok, képzés és munkaerőpiac. Kulturális élet és média: hagyomány és modernség a zenében, a média társadalmi hatásai. Gazdaság, technika, környezet: európai élettér, globalizáció, problémák és kihívások, a technikai fejlődés korlátai. Politika és történelem: demokrácia, társadalmi felelősség, elvándorlás és migráció, nemzetiségpolitika, Magyarország és a német nyelvű országok, Európa és az Európai Unió. Német nyelv: a német nyelv szerepe Európában és a világon, két- és többnyelvűség.</p>	
Fogalmak	<p>Életút, társadalom, migráció, globalizáció, regionalitás, munkaerőpiac, nemzetiségpolitika, Európai Unió, két- és többnyelvűség. Kommunikációs szerep, média, retorika, retorikai elem,</p>

	kapcsolatteremtés, visszacsatolás.
Javasolt tevékenységek	<p>Egy témakört egyénileg vagy csoportban feldolgozni.</p> <p>Egy téma magyar és német vonatkozásait összehasonlítani, a kulturális hasonlóságokat és különbségeket megjeleníteni.</p> <p>Egy téma vagy jelenség előnyeit és hátrányait megfogalmazni, és mellette vagy ellene érvelni.</p> <p>Grafikont elemezni.</p> <p>A német nyelvű médiából tájékozódni, azt információszerzés céljából használni.</p> <p>Információhiány esetén célzott kérdéseket feltenni.</p> <p>Mások véleményére reagálni.</p> <p>Saját álláspontot közölni, megindokolni.</p> <p>Német nyelvű tartalmak lényegi elemeit magyarul összefoglalni.</p> <p>Magyar nyelvű szövegek kulcsfogalmait németül összefoglalni.</p>

Témakör	Ismeretek a nyelvről	Javasolt óraszám: 10(++12)
Tanulási eredmények	<p>A nyelvi tudatosság elmélyülése.</p> <p>A tanulók önállóságának további fejlődése a szabályok felismerésében, azok megfogalmazásában, alkalmazásában és az önellenőrzésben.</p> <p>A szófajok biztos felismerése ismérveik megnevezésével szövegkörnyezetben és izoláltan.</p> <p>Minden igeidő helyes használata beszédben és írásban, időegyeztetés.</p> <p>Az igemódok helyes használata beszédben és írásban.</p> <p>Szenvedő szerkezet használata minden igeidőben módbeli segédigével is.</p> <p>Szenvedő szerkezet használata módbeli segédigével.</p> <p>Módbeli segédigék szubjektív használata.</p> <p>Igevonzatok ismerete és helyes használata.</p> <p>A főnév ragozása minden esetben.</p> <p>Mellérendelő és alárendelő mellékmondat szórendjének ismerete és használata.</p> <p>A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás.</p> <p>A normakövető és normától eltérő helyesírás felismerése.</p> <p>A szöveg központosításának, a párbeszéd és az idézés szabályainak ismerete.</p> <p>Nyelvjárási szövegek értése, elmondása.</p> <p>A helyi német nyelvjárási kiejtési sajátosságainak ismerete.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Német köznyelvi fordulatokat és szövegeket hangoztatni, a beszélt nyelv alkalmazásával árnyalt kiejtést és hangsúlyozást fejleszteni.</p> <p>A mindennapi írásbeli munkákban az igényes helyesírásra való törekvést kialakítani.</p> <p>A kommunikáció minden területén rugalmasan részt venni, az elsajátított szókincset, a nyelvi eszközök széles spektrumát, a szófordulatokat és idiómákat használni.</p> <p>A szinonimák stilisztikai különbözőségét érzékelni.</p> <p>Gyakran használt alaktani és mondattani szerkezeteket automatikusan és típushiba nélkül használni, hibákat önállóan kijavítani.</p>		

Érthetően, természetesen és helyes hanglejtéssel beszélni, a hanglejtést a mondanivalónak megfelelően variálni.

Szövegeket majdnem tökéletesen helyesen leírni, a központozást hibátlanul alkalmazni és ezzel a mondanivalót is alátámasztani.

Szófajok:

Általános áttekintés, csoportosítás

Ige:

Igeidők (Präsens, Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt, Futur I. és Futur II)

Igemódok: kijelentő -, felszólító -, feltételes mód

Cselekvő és szenvedő szerkezetek

Segédigék fajtái (időbeli és módbeli), elsődleges és másodlagos használatuk

Igekötők (elváló, nem elváló igekötők)

Visszaható igék

Igevonzatok

Főnév:

Neme: hímnem, nőnem, semleges nem

Száma: egyszám, többes számú alakok

Esetei: alany, tárgy, részes, birtokos eset

Névelő:

Fajtái: határozott, határozatlan

Ragozása alany, tárgy, részes és birtokos esetben

Melléknév:

Képzése

Használata: állítmányi, jelzői használat

Ragozása: jelzős szerkezetben névelő nélkül, határozott névelővel, határozatlan névelővel; alany, tárgy, részes és birtokos esetben,

Fokozása, hasonlító szerkezetek

Előjárószó:

időhatározói előjárószó

helyviszonyt kifejező előjárószó

tárgy és részes esettel álló előjárószó

Számnév

Fajtái: tőszámnevek, sorszámnevek, keltezés, idő kifejezése

Névmás:

Fajtái: személyes, kérdő, tagadó, határozatlan, visszaható, birtokos, mutató, vonatkozó névmás

Határozószó:

Fajtái: hely-, idő- és módhatározók

Kötőszó:

Mellérendelő és alárendelő kötőszavak

Szórend: egyenes, fordított és mellékmondati

Mondattan:

Mondatfajták:

Kijelentő-, kérdő-, indirekt kérdőmondat, felszólító-, óhajtó mondat

Egyszerű és összetett mondatok (okhatározói, időhatározói, célhatározói, feltételes értelmű mellékmondatok)

Helyesírás, központozás:

Az írott nyelv normái, az írásjelek helyes használata.

Fogalmak

Szófaj, igeidő, eset, nyelvtani nem, vonzat, alárendelés, mellérendelés, igevev szerkezet.

	Szó- és mondathangsúly, árnyalt hangsúlyozás és előadásmód. Központosítás, idézet és cím jelölése.
Javasolt tevékenységek	Kommunikáció anyanyelvi beszélőkkel. Mondatokat átalakítani az adott grammatikai feladnak megfelelően. Mondatokat, szövegeket transzformálni. Hibajavítási gyakorlatok. Hiányos szöveget, táblázatot kiegészíteni. Szabályokat keresni. Szavakat, szinonimákat keresni. Mondatalkotás szavakból. Rejtvények különböző fajtáit megoldani. Állítások igazság tartalmát eldönteni. Eseményeket különböző nyelvi stílusban előadni. Online nyelvtani feladatokat megoldani. Online gyakorlatok, szótárak segítségével a szavak kiejtését gyakorolni. Irodalmi műveket anyanyelvi beszélő előadásában meghallgatni.

Témakör	Irodalmi kultúra	Javasolt óraszám: 61(++10)
Tanulási eredmények	Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Lírai alkotások, rövid epikai műfajok és dramatikus szövegek értelmezése képességének fejlesztése. Önálló gondolkodás, az önkifejezés kulturáltságának kialakítása. A kulturális másság felismertetése, megértése és az erre épülő tisztelet kialakítása. A német irodalomból vett alkotások olvasása, értelmezése. A magyarországi német irodalomból vett szemelvények olvasása, az alkotások tanulságainak értelmezése. Az irodalmi szövegek és országismereti témák kapcsán ítéletek alkotása a szereplőkről.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Rövid terjedelmű epikai műveket és modern történeteket, dramatikus szövegeket és lírai alkotásokat, szabadon választott ifjúsági regényeket olvasni, értelmezni. Az olvasást mint műélvezetet megtapasztalni, az olvasás iránti igényt felkelteni. Német nyelvű színházi előadást megtekinteni élőben vagy filmen. A tanulók mindennapjaiban megjelenő értékek helyes megítélését kialakítani. A német nyelvű irodalom alkotásait műközpontúan elemezni, azokat korban és a stílusirányzatok szerint elhelyezni, önállóan olvasni. A magyarországi német irodalmi műveken keresztül a népcsoport sorskérdéseit megismerni, ezáltal nemzetiségi problémákkal azonosulni. Kortárs irodalmi példákat elolvasni és elemezni. A három irodalmi műfaj alaki és tartalmi jegyeit felismerni, a műveket műfaj szerint csoportosítani, irodalmi műveket szempontok alapján elemezni. Az igazságot, az erkölcsöt az egyén életében és a társadalomban felismerni, erkölcsi kérdésekben tájékozódni. A történeti érzéket fejleszteni, a másságot elfogadni és kezelni. Speciális művészi kifejezőeszközöket, adott irodalmi műalkotásból készült filmeket</p>		

megtekinteni, azokat a művel összehasonlítani.

Igénnyel és képességgel ízlést, etikai és esztétikai tudatosságot, kreativitását önállóan fejleszteni.

Műfajok:

Ballada, elbeszélés, novella, példázat, regény, dal, óda, himnusz, dráma, komédia, tragédia, értekező próza, Kurzgeschichte, fabula.

Az irodalmi szöveg poétikai sajátosságai:

Elbeszélő, nézőpont, cselekmény, helyszín, szereplő, leírás, párbeszéd, jellemzés, jellem, hőstípus.

Vershelyzet, lírai én, szerep, verstípusok.

Helyzet, akció, konfliktus, monológ, dialógus, késleltetés, jelenet.

A művészi kifejezőmódok, stílusesszók funkciói, alakzatok, szóképek.

Verselés, zeneiség, ritmus.

Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás:

Korszakok, korstílusok, stílusirányzatok (felvilágosodás, Sturm und Drang, klasszika, romantika, realizmus, modernség).

Szerzők és művek:

Lira: Rilke két szabadon választott verse; versek a kortárs német irodalomból (pl. A. Kirsch, R. Kunze, W. Biermann, D. Grünbein); képversek (konkrete Poesie).

Epika: Hauptmann: Bahnwärter Thiel, három Kurzgeschichte (pl: Borchert, Böll, Bichsel, Kaschnitz, Eichinger)három rövid kortárs epikai mű, egy kortárs regény: Schlink: der Vorleser, Franz Kafka három parabolája

Dráma: dialogikus szövegek; Brecht: *Mutter Courage und ihre Kinder* (részletek); Dürrenmatt: *Der Besuch der alten Dame*; egy szímnő megtekintése német nyelven

Magyarországi német irodalom: a nemzetiségi lét tematikus visszatükröződése, kettő-három prózai mű (pl. Josef Mikonya, Ludwig Fischer, Franz Sziebert, Stefan Raile, Claus Klotz, Angela Korb, Valeria Koch, Martin Thomann, Christina Arnold); *nyolctíz lírai alkotás* (pl. Valeria Koch, Engelbert Rittinger, Robert Becker, Josef Michaelis, Claus Klotz, Franz Zeltner, Koloman Brenner, Angela Korb, Nelu Bradean-Ebinger, Georg Fath, Erika Áts, Alfred Manz, Béla Bayer, Christina Arnold).

Fogalmak	Műfaj, műnem, kor, irányzat, költői kép, rím, refrén, szerkezet, regény, novella, elbeszélés, ballada, felvonás, jelenet, konfliktus, identitás. Azonosságtudat, önkifejezés, felelősség, konfliktus, identitás.
Javasolt tevékenységek	A mű műfaját meghatározni, azt jellemezni. Az irodalmi korszak jellemzőit megkeresni a műben, azokat bemutatni. Egy művet tartalom és forma szempontjából elemezni. A szereplőket jellemezni. A műről véleményt alkotni, azt kifejezni, ismertetni. Rövid történeteket, regényrészleteket dramatizálni. A Magyarországi Német Színház egy előadását élőben, vagy egy irodalmi mű filmfeldolgozását megtekinteni. Az előadásról, filmről beszélni, a látottakat feldolgozni. A művet a feldolgozással (színházi előadás, film) összehasonlítani. Irányító szempont (téma, forma) segítségével verset írni. A mű mondanivalóját más művészeti ág eszközökkel (grafika, film, zene) visszaadni.

